

DIRVA

SECOND CLASS USPS 157-530

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXVIII MAY - GEGUŽĖS 20, 1993 Nr. 19

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

Amerikos Lietuvių Tautinės S-gos valdyba su Chicagos skyriaus pirmininke E. Valiukėniene aptarė Tautinės S-gos pirmininkų suvažiavimo darbotvarkę.

Iš kairės: Stasys Briedis, Dr. Leonas Kriaučeliūnas, Eleonora Valiukėnienė. Stovi Petras Buchas ir Oskaras Kremeris.

Lietuvos nacionalinė
M. Mažvydo

PAGALIŲ KAIŠIOJIMAS I ESTIJOS RATUS

Antanas Dundzila

Vėl tenka pykti ant Amerikos, kad Baltijos pakrančių Estijai nenori žmoniškai padėti. Ką čia – "padėti": estai neprašo nei pinigų, nei sunkiai savo jėgomis tempiamą nepriklausomybės atstatymo vežimą iš vieškelio duobių pastūmėti. Tad šį kartą esame baisiausiai nustebę, nusivylę ir pasipiktinę, nes į to estų nepriklausomybės vežimo ratus Amerikos valdžia pagalius kiša.

Reikalas eina apie estų kilmės, pensijon seniai išėjusį JAV kariuomenės pulkininką, kurį Estijos parlamentas patvirtino savo kariuomenės vadu. Tai juk puikus žestas, nes Vakaruose išmokslintas kariškis galės pasidaruoti Estijos Respublikos karinių pajėgų atkūrimo ir pusę šimtmečio skiepytos rusiškos karo doktrinos atsikratyme. Juk daug Amerikos karių slapta ir neslapta "patarinėjo" (ir, reikia manyti, "tebepatarinėja") įvairioms valstybėms... Pvz., iš netolimos praeities neužmirštinas plk. North, kuris dabar net į krašto senatorius, atrodo, kandidatuos...

Taigi, 61 m. amžiaus JAV ir Estijos pilietis, į pensiją pasitraukęs plk. Aleksander Einseln perėmė 2,000 vyrų (reikia manyti, kad vyrų, nes apie lygias teises estų kariuomenėje turinčias moteris dar neteko girdėti) žemės, laivyno ir oro pajėgų vadovybę. Atkreipkite dėmesį ir į tai, kad ta kariuomenė susideda tik iš dviejų tūkstančių...

Nuo 1982 m. Amerikoje veikia įstatymas, pagal kurį

pensijon pasitraukę JAV kariškiai gali įsijungti į svetimų šalių valdžios aparato tarnybas, jei gauna sutikimą iš JAV savo ginklo rūšies gynybos sekretoriaus ir iš JAV Valstybės sekretoriaus. Ein-seln'o atveju, JAV Armijos sekretorius tokį sutikimą davė, tačiau Valstybės departamento Warren Christopher atsisakė taip padaryti.

Pabaltiečiams palankus ir gerai žinomas buvęs Valstybės departamento pareigūnas Paul Goble teigia, kad taip elgiama siekiant nepalankios rusų reakcijos: rusams nepatiktų, jei buvęs JAV kariškis vadovautų rusų kaimynystėje esančios valstybės karinėms pajėgoms. Imant dėmesį, kad rusai šiandieną gali bijoti 2,000 nežinia kaip ginkluotų estų (kai rusai laiko 10 ar 15 kartų didesnę savo kariuomenę Estijos Respublikos teritorijoje ir dėl jos išvedimo žmoniškai net nesidera), tai čia jau vienintelis šito Amerikos politikos bankroto geras ženklas. Deja, tą gerą ženklą šimteriopai atsveria nervingai nesuvirškintą maistą pro burną šalinti (šitam išsireiškimui yra ir tiesus, daug paprastesnis lietuviškas žodis) verčianti Amerikos laikysena. Vėl mumis maini-kaujama su tais pačiais rusais!

Aišku, ats. plk. Einseln'as galėtų atsakyti JAV pilietybės ir Estija galėtų iš Amerikos tokių "malonių" nemaldauti. Einseln'o atveju – jis tuomet gal prarastų savo gyvybę rizikuotą, garbingai iš-
(Nukelta į 4 psl.)

ŽVILGSNIS Į PRAEITĮ, DABARTĮ IR ATEITĮ

Pokalbis su ALT S-gos pirmininku dr. Leonu Kriaučeliūnu

Jurgis Janušaitis

– Gegužės mėn. sukanka vieneri metai, kai ALT S-gos Seime, St. Petersburge, Floridoje, Jūs perėmėte Sąjungos vairą.

Sakykite Pirmininke, kokius planavote tada atlikti darbus?

– Po dviejų metų pertraukos, 22-jame ALT S-gos seime, 1992 m. gegužės mėn. 16-17 d.d. St. Petersburge, Fl. buvau išrinktas Sąjungai vadovauti jau ketvirtai kadencijai. Perėmiau šias pareigas ne kaip naujokas. Pasitraukęs iš profesinio darbo ir turėdamas šokią tokią patirtį, norėjau daugiau laiko pašvęsti Tautinei Sąjungai. Atgavus Lietuvai laisvę ir nepriklausomybę, sąjungos veikla gerokai pasikeitė. Lietuvos laisvinti jau nereikia. Bet atsirado nauji darbo barai. Lietuvoje įsikūrė Lietuvių Tautininkų Sąjunga. Reikia stiprinti buvusios valdybos užmegztus ryšius. Išskyla paramos klausimas. Daug darbų laukia ir mūsų sąjungos veikime. Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga gyva lietuvių išeivijos organizacija. Ji turi likti aktyvi ir toliau per savo skyrius ir naujas valdybas.

– Kokius reikšmingesnius per tą laiką darbus atlikote?

– Prieš atsakydamas į šį klausimą, norėčiau pacituoti a.a. Sąjungos Garbės nario St. Santvaro žodžius laiške Sąjungai: "Svajojau užauginti Ažuolų sodą, bet tepasodinau tik lieknų pušaičių aleją)... Pirmiausia atlikome mums

seimo pavestą uždavinį – kreiptis seimo vardu į JAV prezidentą prašant, kad jis prisidėtų prie Lietuvos Respublikos vyriausybės pastangų galimai greičiau išvesti buvusios Sovietų Sąjungos kariuomenę iš Lietuvos. Tuoj po seimo drauge su Stasiu Briedžiu ir Oskaru Kremeriu dalyvavome Vliko baigiamajame posėdyje Vilniuje. Ta proga turėjome susitikimus ir pasitarimus su Lietuvos Tautininkų pirmininku Rimantu Smetona, jų valdyba, su tautininkų frakcijos atstovais parlamente, o taip pat su "Vilties" redaktorium Baliu Stribu. Ilgesnis pasikalbėjimas su juo buvo atspausdintas "Viltyje" 1992 m. birželio 17 d. numeryje.

Nemažiau buvome susirūpinę ir mūsų spaudos "Dirvos" ir "Naujosios Vilties" reikalais. 1992 m. rugpiučio 8 d. visa valdyba turėjome bendrą posėdį su "Vilties" draugijos valdyba Clevelande ir "Dirvos" redaktorium Baliu Gaidžiūnu. ALT S-gos pastangomis "Dirva" susilaukė dviejų naujų nuolatinių bendradarbių. Vlodo Būtėno politinių įvykių savaitinė apžvalga ir Juozo Žygo brandūs ir šiuo metu aktualūs vedamieji daug prisidėjo prie "Dirvos" stiprinimo. Po didesnių pastangų pavyko atgaivinti ir "Naujosios Vilties" leidimą. Vyriausiu redaktorium pakviestas mielai sutiko "Naująją Viltį" redaguoti dr. Algirdas Budreckis. Tikimės, kad naujas 24 Nr. pasi-

rodys per mūsų suvažiavimą.

1992 m. rugsėjo mėn. 6 d. surengėm Chicagoj iškilmingą Tautos šventės minėjimą. Gausiai susirinkusiai publikai, prasmingą, gerai išmąstytą, laiko momentui pritaikytą, Lietuvos gyvenimą analizuojančią paskaitą skaitė Lietuvos generalinis konsulas Vytautas Čekanauskas iš Los Angeles. Tais pačiais metais spalio 3 d. Bostone Tautinės Sąjungos skyriaus pirmininko Juozo Rentelio kvietimu dalyvavau Bostono skyriaus visuotiname narių susirinkime ir padariau pranešimą Tautinę Sąjungą liečiančiais klausimais.

Artėjant seimo rinkimams

(Nukelta į 4 psl.)

Po 55-rių metų į Lietuvą nuolatiniam gyvenimui vėl sugrįžo diplomatas ir buvęs Lietuvos atstovas JAV, paskutiniu metu vėl gyvenęs Prancūzijoje Dr. Stasys Bačkis, Ponia Ona Bačkienė ir juos Vilniuje sutikęs sūnus arkivyskupas Audris Bačkyš.

Girdėta iš Vilniaus

• **GEGUŽĖS 12-OSIOS VAKARE Į KLAIPĖDOS UOSTĄ** sugrįžo ir buvo iškilmingai sutikta pirmąkart Lietuvos buravimo istorijoje pasauli apiplaukusi "Lietuvos" jachta. Metus ir keturiasdešimt dienų trukusio žygio dalyvių – kapitono Stepono Kudzevičiaus vadovaujamą aštuonių vyrų įgulą ir pusiaukelėje prie jų prisijungusią Amerikos lietuvaitę Reda Veitaitę – pasveikino prezidentas Algirdas Brazauskas.

• **LIETUVOJE LANKYSIS RUSIJOS UŽSIENIO REIKALŲ MINISTRAS.** Gegužės antroje pusėje Lietuvoje su oficialiu vizitu lankysis Rusijos gynybos ministras Pavel Gračov. Vizito metu bus aptariami Rusijos kariuomenės išvedimo iš Lietuvos klausimai. Prieš tai karinių objektų perdavimo tvarką, kitas kariuomenės išvedimo problemas aptarė abiejų šalių darbo grupės. Krašto apsaugos ministras Audrius Butkevičius informavo, kad į susitikimą su Rusijos gynybos ministru jis yra pakvietęs ir Latvijos bei Estijos gynybos ministrus. Ministras pranešė, kad likus pusketvirto mėnesio iki kariuomenės išvedimo pabaigos, Lietuvoje dar yra 11800 Rusijos kariškių.

• **ŠIANDIEN MOKYTOJAI PRADĖJO ILGALAIKĮ STREIKĄ.** Gegužės 13-ąją Lietuvos mokytojai pradėjo ilgalaikį streiką. Negalutiniais duomenimis, streikuoti nusprendė 138 mokyklų pedagogai. Jie reikalauja padidinti atlyginimus iki 10 minimalaus gyvenimo lygių, už atostogas išmokamus pinigų indeksuoti pagal paskutinio mėnesio (o ne pagal metų) vidurkį, sumokėti už balandžio 29-ąją vykusio įspėjamojo streiko dieną. Tuomet pamokos mokyklose nevyko: mokiniai buvo paleisti namo, o mokytojai sėdėjo savo darbo vietose.

Ministras pirmininkas Adolfas Šleževičius susitikime su streikuojančiųjų atstovais pranešė, kad pinigai už atostogas bus indeksuojami, atlyginimai – pakelti 30 procentų, už streiko dieną nebus sumokėta. Tačiau mokytojų, kurių atlyginimas šiuo metu yra 45 procentais mažesnis už šalies vidurkį, tai nepatenkino.

• **SEIMO UŽSIENIO REIKALŲ KOMITETO PIRMININKAS KAZYS BOBELIS** pareiškė, kad yra nuolat šnečiamas lietuviškoje spaudoje. Jis pabrėžė, kad dar 1992 metų rudenį JAV ambasadoje Vilniuje oficialiai atsisakė priesaikos ir JAV pilietybės, kaip to reikalauja Amerikos ir Lietuvos įstatymai (Agentūra BNS yra išplatinsiu pareiškimą, kad Kazys Bobelis tebėra JAV pilietis).

• **MISKŲ ŪKIO MINISTERIJA PRANEŠĖ,** kad pernai iki birželio 1 dienos buvo kilę 95 miško gaisrai. Šiemet Lietuvoje vėl sausra, ir dar neįpusėjus gegužei įvykęs 181 gaisras, sunaikinęs 113 hektarų miškų.

• **APIE SAVO ATSISTATYDINIMĄ** užsienių reikalų ministerijai pranešė Lietuvos garbės konsulas Australijoje Algis Kabaila.

• **ATLYGINIMAI IR PENSIJOS VIS DĖLTO PADIDĖS, NORS TO NEREKOMENDUOJA TARPTAUTINIO VALIUTOS FONDO EKSPERTAI.** Nuo gegužės mėnesio atlyginimai švietimo darbuotojams bus padidinti 30, sveikatos apsaugos – 20, kultūros ir meno – 25 procentais, kitų iš biudžeto finansuojamų įstaigų ir organizacijų darbuotojams – 10 procentų. Studentų stipendijų fondas didinamas 15 procentų. Tai Spaudos konferencijoje patvirtino ministras pirmininkas Adolfas Šleževičius. Vyriausybė buvo pažadėjusi pakelti atlyginimus 40 procentų ir tam skirti dalį užsienio kreditų. Tačiau tam nepritarė ir pagrasino sankcijomis Tarptautinio Valiutos Fondo misija, vadovaujama Adalbert Knobl. Po kompromisinio sprendimo TVF ekspertai sugrįž į Lietuvą liepos mėnesį.

• **DARBO LIETUVOJE NETURI DAUGIAU KAIP ŠIMTAS TŪKSTANČIŲ ŽMONIŲ.** Bedarbystės lygis Lietuvoje iki gegužės 1 dienos pasiekė 1,4 procento: palyginti su balandžio pradžia, padidėjo viena dešimtają procento. Iš viso gegužės pradžioje įregistruoti 30109 bedarbiai. Darbo neturinčių žmonių skaičius jau peršoko šimtą tūkstančių – gegužės 1 dieną jų buvo 100764.

Bedarbystės lygis provincijoje yra dukart didesnis negu miestuose. Tarp rajonų didžiausias nedarbas Tauragėje – 3,7 proc., mažiausias Plungėje – 0,5 proc.

Bedarbių gretas daugiausia papildė buvę pramonės įmonių, žemės ūkio, statybos darbininkai, prekybos ir visuomeninio maitinimo darbuotojai. Vidutinis bedarbių amžius yra apie 40 metų.

• **VALSTYBINĖS KALBOS EGZAMINUI PASIRENGĘ ŠIMTAI ŽMONIŲ.** Jau visą mėnesį Lietuvoje vyksta valstybinės kalbos egzaminai. Pagal testus tikrinamos r. lietuviškas mokyklas baigusių darbuotojų žinios. Egzaminus jau laikė 17 grupių. Dauguma teisingai atliko visas numatytas užduotis ir gaus valstybinės kalbos mokėjimo pažymėjimus.

Valstybinės kalbos egzaminai visur vyksta korektiškai, stengiamasi saugoti tautinių mažumų garbę ir orumą, – sako valstybinės kalbos inspekcijos viršininkas Donatas Smalinskas. Kultūros ir švietimo ministerijos sprendimu pagal tuos pačius testus šimet bus egzaminuojami ir rusų bei lenkų mokyklų abiturientai.

• **ĮVEDANT LITĄ BŪTINA DIFERENCIACIJA.** "Lito komiteto" pareiškimas dėl pasirengimo lito įvedimui kelia didelį visuomenės nerimą", pažymėjo seimo ekonomikos komiteto

DIRVA PRANEŠA

Gegužės 8 d. Kultūros Židinyje, Brooklyne, įvyko Tautos Fondo susirinkimas.

Tuoju po susirinkimo gavome jau dviejų Tautos Fondo Tarybų, viena kitam priešingų pranešimus, kad juos atspausdintume Dirvoje.

Kol kas Dirva nuo atspausdinimo susilaiko tikėdama, kad reikia ieškoti sustarimo, nes kitaip įsikiš tokių fondų priežiūros organai ir atsiras daug kitų dabar dar nežinomų bėdų.

VAKARŲ EUROPOS ŠALIŲ VYRIAUSYBĖS gegužės 10 d. atmetė prezidento Clintono siūlymą duoti ginklus musulmonų dominuojamai Bosnijos vyriausybei ir iš oro pulti serbu taikinius Bosnijoje. Tai padaryta Europos Bendrijos užsienio reikalų ministerių posėdyje Briuselyje, esant rimtiems nesutariams tarp JAV ir Europos valstybių dėl politikos buvusioje Jugoslavijoje. To išdavoje prezidento Clintono administracija tą pačią dieną pranešė, kad ji atidedanti numatytą karinę akciją Bosnijoje ir lauks praėjusio sekmadienio referendumo rezultatų, kuriuo Bosnijoje gyvenantys serbai pasisakė dėl Jungtinių Tautų siūlomo plano. Prieš išsiunčiant šią apžvalgą referendumo rezultatai dar nebuvo žinomi.

Atrodo, jog JAV Kongre-

pirmininkas Kazimieras Antanavičius. Jei laikinieji pinigai – būtų keičiami į litus vienuodu santykiu, tai dar labiau nuskurdintų ir taip jau vargingai gyvenančius žmones, ypač pensininkus, pažymėjo jis. Ekonomikos komiteto pirmininko nuomone, minimalią sumą reikėtų keisti aukštesniu santykiu, didesnę sumą – mažesniu, panašiai kaip pinigų reforma vyko Estijoje. Pavyzdžiui, ten 1500 rublių buvo keičiami santykiu 1:10, o didesnė pinigų suma – 1:50.

• **ROMA – BAUSMĖS VIETA?** Tėvynės Santaros opozicijos atstovė spaudai Rasa Rastauskienė padarė pareiškimą dėl ambasadoriaus Stasio Lozoraičio atšaukimo iš Jungtinių Valstijų. Jame pažymima, jog valdžios pastangos koku nors būdu pažeminti ambasadorių Stasį Lozoraitį aiškinant, kad po rinkimų jis pradėjęs blogai eiti savo pareigas, yra ne tik dėkingumo, bet ir diplomatinio takto bei nuovokos stoka. Pareiškime atkreipiamas dėmesys į tai, kad ankstesnė Lietuvos vadovybė siekė Italijos vyriausybės pritarimo šiai prityrusio diplomato, kuris sugebėtų vadovauti dviem ambasadoms – Washingtone bei Romoje, kandidatūrai. Dabar Romai gali atrodyti, kad ji – bausmės vieta.

• **TEATRO FESTIVALIS LIFE.** Gegužės 10 dieną Vilniuje prasidėjo dvejus metus ruoštas pirmasis Lietuvos tarptautinis teatro festivalis LIFE. Dvi savaites teatrų salėse vaidins užsienio šalių trupės: Švedijos karališkojo dramos teatro, Didžiosios Britanijos, Japonijos, Vengrijos, Suomijos, Šveicarijos, Rusijos, JAV. Lietuvai atstovauja Jaunimo teatro "Dė-dė Vania", "Pirosmani", "Kvadratas", Mažojo teatro "Vyšnių sodas", Akademinio dramos teatro "Vėlinės" ir O. Koršunovo grupės "Ten būti čia", Operos ir baleto teatro "Nabucco".

Seimo rūmuose, Prezidento salėje buvo surengtos LIFE atidarymo iškilmės. Festivalio dalyvių – užsienio valstybių ir Lietuvos aktorius, režisierius, taip pat LIFE rėmėjus ir diplomatinio korpuso atstovus pasveikino Algirdas Brazauskas.

Pirmadienį vakare Vilniuje, Katėdros aikštėje ispanų teatras XARXA surengė įspūdingą spektaklį "Magiškoji naktis", kurio pamatyti susirinko nepaprastai daug žiūrovų: 50 minučių trukusiems fejerverkams buvo panaudota apie 500 kilogramų sprogmenų.

EUROPOJE IR PASAULYJE

so nariai nebenori, kad būtų vykdoma karinė intervencija Bosnijoje, vis didesniame skaičiui abiejų partijų įtakingų Kongreso narių perspėjant prezidentą Clintoną, kad taip, kaip dabar reikalaujama, jam sunku bus gauti pakankamai karinę akciją Bosnijoje vykdyti pritariančių balsų. Taip padėtis atrodo gegužės antrosios savaitės vidury.

GEGUŽĖS 9 D. MININT PERGALĖS PRIEŠ NACIŲ VOKIETIJĄ 48-sias metines, Maskvos miesto centre susirinko apie 15,000 karo veteranų – komunistų ir nacionalistų – demonstracijai. Tačiau, kai Raudonoji aikštė demonstrantams buvo atidaryta, nebeapsikartojusio smurto veiksmai, pasireiškę gegužės 1 d. proga įvykusiose demonstracijose. Jų metu karingai nusiteikusiems demonstrantams susirėmus su policija, vienoje ir kitoje pusėje šimtai buvo sužeisti, o vienas demonstrantų sumuštas policininkas mirė. Šį kartą Maskvos miesto pareigūnams leidus karo veteranams atžygiuoti iki žuvusiųjų karių prisiminimui liepsnojančios ugnies kitapus Kremliaus sienų ir po to žygiuoti į Raudonąją aikštę, įtampa atslūgo.

Prezidentas B. Jelcinas ir kiti aukšti vyriausybės pareigūnai savuosius vainikus padėjo prie nežinomojo kareivio kapo Kremliuje arba prie

naujai pastatyto kariams pagerbti paminklo į vakarus nuo Maskvos esančioje Polonnaya aukštumoje. Tuo tarpu Jelcino pagrindiniai priešai – viceprezidentas A. Rutskoi, Liaudies deputatų kongreso pirmininkas R. Khasbulatov ir Konstitucinio teismo pirmininkas V. Zorkin vainikus padėjo atskirai. Viceprezidentas ta proga pareiškė, kad vadovybės nenoras ieškoti kompromiso gali priversti prie tragiškų išdavų.

VOKIETIJA NESENAI PASIRAŠĖ SUTARTI SU LENKIJA, pagal kurią jai bus suteikta teisė neįsileisti pabėgėlių teisių jos pasieniuose siekiančių užsieniečių ir grąžinti iki 10.000 jau Vokietijoje šiuo metu esančių bėglių, šiais metais per Lenkiją čia atbėgusių.

Vokietija, kuri kovodama su pabėgėlių antplūdžiu pasirodusi daryti pataisas savo konstitucijoje, praėjusiais metais gavo daugiau kaip 438 tūkstančius prašymų suteikti pabėgėlių teises. Daugiausiai prašančiųjų buvo iš Jugoslavijos ir buvusių jos respublikų, taip pat iš Rumunijos, Bulgarijos ir Turkijos. Apšaukiuojama, kad apie 100.000 pabėgėlių iš to skaičiaus atvyko per Lenkiją. Vokietijos vidaus reikalų ministras R. Seiteris šią sutartį apibūdina kaip modelį panašios sutarties, dėl kurios jo šalis šiuo metu veda derybas su Čekijos respublika. Tuo tarpu Lenkijos vidaus reikalų ministras A. Milcznowski pareiškė, jog jis tikisi šiais metais pasirašyti sutartį su Vengrija, Ukraina ir kitomis kaimynėmis, siekiant sumažinti nelegalių imigrantų antplūdį į Lenkiją ir per ją toliau į vakarus.

BUVĘS KOMUNISTINĖS LENKIJOS PREZIDENTAS GENEROLAS W. JARUZELSKI kaltinamas padėjęs malšinti neramumus 1970 m. Gdynės laivų statykloje vykstant darbininkų protestui, kurio metu mažiausiai 25 darbininkai buvo nušauti. Gen. Jeruzelski, kuris tuo metu buvo Lenkijos gynybos ministras, įsakė kareiviams atidaryti ugnį į darbininkus, protestuojančius dėl kainų už mėsą pakėlimo. Kartu kaltinami ir kiti du buvę generolai: E. Łančucki ir S. Kruczek. Jei bus rastas kaltu, 69 m. amžiaus Jaruzelski, kuris iš prezidento pareigų pasitraukė 1990 m. gruodžio mėn., gali gauti kalėjimo nuo aštuonių iki penkiolikos metų.

(Nukelta į 8 psl.)

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

EDITOR: BALYS GAIDŽIONAS

DIRVA (USPS 157580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-1091

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
• Published Weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. •
Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents. Air mail overseas \$100.00 yr.
Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Oro paštu į užsienį
metams \$100.00 pusei metų \$55.00 • Atskiro numerio kaina 65 centų • Straipsniai
pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos
nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant – Už skelbimų
turinį ir kalbą redakcija neatsako.

NEREIKIA VERKTI DĖL SAVO APSILEIDIMŲ

Juozas Žygas

Mūsų spaudoje tiek čia, tiek ir Lietuvoje, dažnokai yra rašoma kaip Maskva tautinių mažumų gynėjos vaidmenį vaidina. Yra toks posakis: "Aklujų karalystėje, vienaakys yra karalius". Tas pat yra taikoma ir nebyliams – jeigu vadinami Lietuvos "diplomatai" ir jos atstovai nesugeba pasauliui savo reikalų pristatyti, tai Maskva už juos kalba. Maskvos kalbų prisiklausęs Warren Christopher irgi į tą pačią dūdelę pučia, manydamas, kad į padorią kompaniją jungiasi. Be to, Lietuva čia visą reikalą ir pagadino. Romualdas Ozolas telefoniniame pranešime per radiją pasakė, kad Lietuvos santykiai su Estija ir Latvija yra gana blogi, o dėl to yra patys lietuviai gerokai kalti.

Kadangi Lietuva savo pilietybės įstatymuose, visiems kolonistams ir atėjūnams pritaikė vadinamas "nulines" sąlygas. Reiškia, kad nebuvo nustatyta jokių sąlygų, išskyrus gyvenimą Lietuvoje 1989 m. spalio mėn. Tuo būdu tas įstatymas išjungė ne tik išeiviją, bet ir termtinius. Tuo pačiu suteikiant visas teises tiems, kurie buvo atsiųsti lietuvius pavergti, juos nutautinti ir net išstumti.

Latviai ir estai, kurie savo kraštuose vos pusę gyventojų besudarė, žinoma, negalėjo lietuvišku modeliu sekti. Be to, tai nesutampa su tarptautiniais įstatymais, būtent: 1949 m. Genevos konvencijos III d. 49 str. sako, kad okupuojanti valstybė neturi teisės apgyvendinti savo šalies piliečių jos okupuotoje teritorijoje. Išeitų, kad Lietuvos įstatymų leidėjai, tarptautinių įstatymų net nežinojo. Kaip kitaip būtų galima pateisinti, jų priimtus įstatymus.

Estai ir latviai parengė pilietybės įstatymus, jau minėto 49-to straipsnio dvasioje. Suteikdami visiems teisę į pilietybę, kurie tuose kraštuose gyveno iki 1940 m. birželio 15 d. ir jų ipėdinams. O atvykusiems (faktinai atsiųs-

tiems) jau po okupacijos, yra taikomi gana griežti suvaržymai. Viskas būtų buvę tvarkoje, jeigu ir lietuviai būtų toje pačioje plotmėje įstatymus parengę. Lietuviams reikalus sugadinus, dabar buvę okupantai staigia – lyg šunys jų uodegas užmynus. Rusus visuomet nesupranta ma laimė lydi, dabar visiems rašant ir kalbant apie "etninę valymą", kuris vyksta Jugoslavijoje. Jie visuomenės viešąją opinią nori savo linkme pakreipti. Sąmoningai yra sugretinami dveji visai skirtingi atvejai. Tai, kas vyksta Jugoslavijoje, visai neturi jokio panašumo su Pabaltijū. Jugoslavijoje serbai naikina ir žudo vietinius gyventojus, norėdami sukurti vadinamą "didžiąją Serbiją". O Latvijoje ir Estijoje, tik neduoda privilegijų ir pilietybės, buvusiems okupantams ir kolonistams.

Kuomet pabaltiečiai yra sutartinai puolami, ir net Vakarų ekonominė pagalba yra siejama su mažumų teisėmis, labai keistai atrodo vadinamų pabaltiečių "valstybininkų" laikysena. Net neteko girdėti, kad kuomet nors debatuose būtų buvęs panaudotas, jau minėtas Genevos konvencijos straipsnis. Vietoje to, visais būdais pataikaujama buvusiems okupantams. "Šiandien Lietuvos valdžia skiria lėšas daugiau kaip 300 mokyklų, kuriose rusų ar lenkų kalba yra pagrindinė dėstymo kalba (Liet. ambasados Washingtone komunikatas 1992.VI.14)". O lietuviškai Rytų Lietuvoje priversti lankyti rusiškas ar lenkiškas mokyklas, kadangi nėra lietuviškų!

A. a. Antanas Olis, prieš 35 metus mus palikęs, bet mūsų atmintyje tebėra aktyvus, nepakeičiamas tautinės minties veikėjas.

SUVAŽIAVIMAS IR AKADEMIJA ADV. ANTANUI OLIUI PAGERBTI

Jurgis Janušaitis

Stebint iš tolo lietuviškąją išeivijoje veiklą, tenka pasidžiaugti, kad didelį gyvastingumą ir aktyvumą rodo Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga, kuriai vadovauja Centro valdyba su uoliuoju pirmininku dr. Leonu Kriaučeliūnu.

Sąjungos varas pirmininkui patikėtas Dvidešimt antrajame ALT S-gos seime, praėjusiais metais gegužės mėn. Taigi galime minėti naujosios valdybos veiklos metinę sukaktį.

Sąjungos veiklą sekame iš gausių aprašymų mūsų spaudoje. ALT S-gos centro valdybai, atrodo, veiklos nestokojama. Suroošė keletą gražių, prasmingų minėjimų, renginių, pirmininkas aplankė keletą skyrių, pasakytos kalbos, paremta Lietuvos Tautininkų Sąjungos veikla ir t.t.

O štai čia pat, sakyčiau, gana svarbus įvykis – tai Centro Valdybos šaukiamas ALT S-gos Garbės pirmininkų, Tarybos, valdybos, skyrių pirmininkų, Vilties Draugijos, Dirvos suvažiavimas š.m. gegužės mėn. 29 d. Chicagoje, Lietuvių Tautiniuose namuose.

Ar toks suvažiavimas reikalingas? – gal ne vienas sky-

riaus narys paklaus. Atsako į tokį klausimą pati suvažiavimo programa. Taigi suvažiavimas reikalingas ir svarbus. Ką gi jis svarstys? Be įprastinių valdybos pirmininko, narių pranešimų, dar bus išsamūs pranešimai Vilties Draugijos, kuri padarys pirmininkas dr. Vytautas Maurutis. Vilties Draugija rūpinasi ir Dirvos leidimu. Tad žvilgsnis į Dirvos ateitį labai svarbus.

Jau keletas metų kaip veikia suorganizuotas Lietuvių Tautinis Kultūros fondas, kurio suorganizavimui daug sielos idėjo pradininkai, jų tarpe inž. Jonas Jukūnas. Dabar to fondo valdyba pakitusi. Tat pranešimus padarys naujas pirmininkas Stasys Briedis ir Oskaras Kremeris.

Dirvos rūpesčiais pasidalinęs pats redaktorius Balys Gaidžiūnas, kuris geriausiai žino visus Dirvos leidimo, redagavimo, administravimo reikalus ir sunkumus.

Netrukus pasirodys atgavinta Naujoji Viltis, kurią redaguoja dr. Algirdas Budreckis su padėjėjais žurnal. Antanu Juodvalkiu ir pačiu ALT S-gos pirm. dr. Leonu Kriaučeliūnu. Naujosios Vilties š.m. numeris jau spaudoje, netrukus gausime. Žada būti plačios apimties ir su vertinga medžiaga. Anksčiau NV sumaniai ir gerai redagavo Vytautas Abraitis.

Na, sakytume, po veiklos pranešimų, suvažiavime kalbės du žymūnai, ALT S-gos veikėjai, dr. Bronius

Nemickas ir Sąjungos garbės narys, Daytona Beach skyriaus pirmininkas Vytautas Abraitis.

Jų temos pasirinktos aktualios, būtinos šių dienų nuotaikoms, ypač žvelgiant į atskūrusią neprikl. Lietuvą.

Vytautas Abraitis savo paskaitoje kalbės tema: "Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga dabartinės Lietuvos situacijoje". Tai būsiąs gilus žvilgsnis į dabartinę Lietuvos politinę padėtį, kokios taktikos laikytis Lietuvos atžvilgiu, teikiant ar ieškant teikti būdų duoti pagalbą Lietuvai įvairiose srityse.

Prof. dr. Bronius Nemickas, tarptautinės teisės žinovas, aptars "Tautininkų vaidmenį ateities Lietuvoje". Svarbios mintys analizuojant Lietuvos politinę dabartinę padėtį ir kokios bėdos laukia ateityje pačioje Tautininkų Sąjungoje.

Po pranešimų ir tų dviejų, sakytume, labai svarbių paskaitų vyks diskusijos. Būtų gera, kad suvažiavimo dalyviai jau iš anksto apmąstytų tuos klausimus, pasiruoštų dalyvauti diskusijose ir iškeltų bei įneštų naujų minčių į ALT S-gos ateities veiklą.

Taigi, kaip matome, šis suvažiavimas žada būti darbingas. Nustatys gal ir gaires veiklos ateičiai.

Antras labai gražus ir prasmingas įvykis, tai ALT S-gos suvažiavimo proga ruošiamas a. a. adv. Antano Olio trisdešimt penkerių metų mirties sukates paminėjimas –akademija.

Adv. Antanas Olis vienas iš žymiųjų Amerikos lietuvių visuomenės veikėjų, tautinės minties ugdytojas ir puoselėtojas, visą savo gyvenimą pašventęs visuomeniniam, politiniam, organizaciniam darbui. Jis mirė 1958me. birželio 3d. tesulaukęs 60 metų amžiaus. Buvo vienas iš ALT S-gos steigėjų, pirmasis jos pirmininkas. Ilgametis Margučio rėmėjas, programų dalyvis, teisinis patarėjas. Amerikos valdžioje – aktyvus respublikonas, Chicagos sanitarijos distrikto patikėtinis, Balfo steigėjas, direktorius: didžiųjų suvažiavimų, liečiančių Lietuvos laisvės kovas, organizatorius, vadovas.

Glaudūs jo ryšiai su kongreso nariais, žymiais politikais daug prisidėjo prie Lietuvos laisvės kovos vedimo, įtaigojant JAV valdžią, kad nepripažintų Lietuvos okupacijos.

ALTO Taryboje atstovavo Tautinei Sąjungai, ilgametis valdybos narys. Žodžiu, a. a. adv. Antanas Olis įsirikiuoja į žymiųjų veikėjų gretas. Savo gyvenimą nuo jaunystės pašventė muzikai, chorų vadovavimui, didžiųjų renginių rengimui; politinėje veikloje (Nukelta į 4 psl.)

PATRIA

2638 W. 71 St., Chicago, IL 60629,
tel. (312) -778-2100

Didelis pasirinkimas dovaninių bei buitinių prekių, pageidaujimų ir Lietuvoje. Dėl specialiai sumažintų kainų: klausykites šluto radijo valandos sekmdieniais nuo 7 iki 8 val. ryto, 1450 AM banga

ŽVILGSNIS Į PRAEITĮ, DABARTĮ IR ATEITĮ

Pokalbis su ALT S-gos pirmininku dr. Leonu Kriaučeliūnu

(Atkelta iš 1 psl.)

Lietuvoje, palaikėme artimus ryšius su Lietuvių Tautininkų Sąjunga. Lietuvių Tautininkų Sąjungos pirmininko Rimanto Smetonos pageidavimu, pakvietėm ir sudarėm sąlygas dr. Broniui Nemickui vykti į Lietuvą ir padėti jiems pasiruošti rinkimams. Taip pat padarėme bendrą pareiškimą su Lietuvių Tautininkų Sąjunga ir buvusiu Lietuvių Tautiniu Sąjūdžiu dėl grupės Aukščiausiosios Tarybos deputatų įkurto Tautos Pažangos judėjimo, kuris neturėdamas jokio testino ryšio su 1916 m. įsisteigusia Tautos Pažangos partija, klastojo Lietuvos istoriją. Taip pat išleidom atsisaukimą, ragindami aktyviai dalyvauti spalio 25 d. rinkimuose ir balsuoti už Lietuvių Tautininkų Sąjungos kandidatus. Kiek sąlygos leido, Lietuvių Tautininkų Sąjungos pasiruošimą rinkimams rėmė ir finansais.

1992 m. lapkričio mėn. 22 d. dalyvavau kariuomenės šventės minėjime Detroite, kur pasakiau kalbą ir turėjau darbingą susitikimą su Detrito Tautinės Sąjungos nariais. Š.m. vasario mėn. 20 d. buvau pakviestas St. Peterburgo klubo valdybos su paskaita Vasario 16-tosios proga. Taip pat dalyvavau išvakarėse sušaukta St. Peterburgo skyriaus narių susirinkime, kur padariau pranešimą iš Sąjungos veiklos ir parodžiau filmą iš Lietuvos tautininkų gyvenimo.

Chicagos Tautinės Sąjungos skyriui ir Korp! Neo-Lithuania vyr. valdybai talkinant surengėme gerai pavykusį kovo 11-tos dienos minėjimą š.m. kovo 14 d., Chi-

ANTANO OLIO MINĖJIMAS

(Atkelta iš 3 psl.)

žymus respublikonas, vadovavęs lietuvių ir tautinių grupių respublikonų partijos jungčiai.

Taigi, po suvažiavimo plačioji visuomenė turės progos, gegužės 30 d. 3 val. Jaunimo centro didžioje salėje susimąstę išklausti šio žymaus visuomenininko a.a. Antano Olio atliktų darbų analizę Lietuvai ir Amerikos lietuviams. Paskaitą apie vėlionį skaitys jo jaunystės dienų ir visuomeninės veiklos bendražygis adv. Antanas Lapinskas. Meninėje dalyje programą atliks Lietuvių Operos choras ir sol. Dana Stankaitytė. Tikėkime, kad lietuvių visuomenė ir čia parodys reikiamą dėmesį ir gausiai dalyvaus.

cagoje. Taip pat turėjome bendrą pasitarimą su Korp! Neo-Lithuania, bandydami paieškoti būdų, kaip daugiau korporantų pritraukti į sąjungos eiles.

O dabar visas dėmesys nukreiptas į įvykstantį šio mėn. gale gegužės 29 d. tarybos, valdybos garbės narių, skyrių pirmininkų suvažiavimą, kuriame kviečiami dalyvauti "Vilties" draugijos valdybos nariai, "Dirvos" redaktorius Balys Gaidžiūnas ir "Naujosios Vilties" redaktorius Dr. Algirdas Budreckis. Taip pat sekmadienį, gegužės 30 d. rengiame iškilmingą 35-rių metų a.a. Antano Olio mirties sukakties minėjimą, kuriame kalbės adv. Antanas Lapinskas ir meninę dalį atliks Chicagos Lietuvių operos choras ir operos solistė Dana Stankaitytė. Tikimės gausaus dalyvavimo.

– Atlikote gerų ir daug darbų. Dar vienerius metus vadovausite Sąjungai. Tad kokie dar laukia ateities darbai?

– Tęsime toliau mūsų užplanuotus darbus. Stengsimės palaikyti Sąjungos veiklą gyvą išeivijos visuomeniniame ir kultūriniame gyvenime. Po šio suvažiavimo ir a.a. Antano Olio minėjimo, šiek tiek atsikvėpę, pradėsime ruošti Tautos šventės minėjimui. Šią gražią tradiciją pradėję prieš tris metus, norime tęsti toliau. Taip pat stengsimės palaikyti artimus ryšius su Lietuvos tautininkais ir kiek ir kaip galėsime, talkinsim jiems. O gal ateinantis suvažiavimas padarys naujų įpareigojimų, kuriuos neatidėliojant teks vykdyti. Artėja ir 23-čiasis Sąjungos seimas. Laikas pradėti ir jam ruošti numatyti vietą, laiką, programą.

– Paskutiniame seime, be rods, buvo stipriai užsimota paremti Lietuvos Tautininkų Sąjungos veiklą. Kaip sekėsi šis darbas?

Kaip minėjau anksčiau, lankydami Lietuvoje, turėjome pasitarimus su Lietuvos Tautininkų Sąjunga ir jos pirmininku Rimantu Smetona. Aptarėme bendradarbiavimą. Išklausėm jų rūpesčius, pageidavimus ir kliūtis, kurios trukdo jų veiklai.

Lietuvių Tautininkų Sąjungos pradžia, kaip ir kitų organizacijų, sunki. Reikalinga visokeriopos paramos – finansinės ir ideologinės. Kiek sąlygos leidžia bandėm padėti. Tuo reikalu Lietuvoje lankėsi ir dr. Bronius Nemickas. Jam gili padėka. Kartais pasigendame daugiau informacijos. Ilgai reikia laukti atsakymų į užklausimus. Pav. "Vilties" 6 Nr. radom

pranešimą, kad dėl finansinių sunkumų uždaro "Vilties" tolimesnis leidimas. Mes, valdyba, net nebuvome iš anksto painformuoti apie susidariusią padėtį. Sužinojome tik iš pridėto lapelio visiems "Vilties" skaitytojams.

Sužinojus apie padėtį anksčiau, manau, buvo galima išvengti susidariusios padėties. Neabejoju, kad "Viltis" laikraštis labai svarbus Lietuvių Tautininkų Sąjungos veiklai. Užsidarymas ar laikinas sustojimas yra didelis nuostolis.

– Minėjote apie šaukiamą suvažiavimą. Koks šio suvažiavimo pagrindinis tikslas?

– Šį kartą nagrinėsime dvi aktualias temas. "Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga dabartinės Lietuvos situacijoje". Kalbės Sąjungos garbės narys Vytautas Abraitis ir "Tautininkų vaidmuo ateities Lietuvoje" – prelegentas prof. dr. Bronius Nemickas. Gerbiame prelegentai ir po to įvyksiančiose diskusijose išvystys tolimesnę Tautinės Sąjungos veiklą ir nusmaigstys gaires ateičiai bendradarbiaujant su Lietuva ir su Lietuvos tautininkais. Tai patys svarbiausieji šio suvažiavimo tikslai.

– Be abejo jau planuojate būsimąjį XXIII-tį Sąjungos seimą. Kada ir kur Seimas vyks, ar ruošiate programą?

– Kol kas jokių planų dar neturime. Dėl vietos ir laiko pasikalbėsime suvažiavimo metu. O Seimo programą valdyba svarstysime sekančiame po suvažiavimo posėdyje. Suvažiavimo padaryti pasiūlymai bus priimti dėmesin.

– Kaip sekasi ugdyti Lietuvių tautinį kultūros fondą? Gal žodelį apie jį?

– Lietuvių Tautinis Kultūros Fondas sunkiai gimęs, pamažu auga. Stiprėja. Yra atlikta eilė vertingų ir prasmingų darbų, talkinant atsikuriančiai Lietuvai. Smulkiau apie fondo veiklą ir atliekamus darbus išgirsime suvažiavime iš naujo Fondo pirmininko Stasio Briedžio.

– Ar esate patenkintas Sąjungos skyrių veikla? Kokia Sąjungos ateitis?

– Retėja mūsų eilės. Neturime pakankamai prieauglio. Tautinės Sąjungos ateitis kelia rūpesčių. Veikla galėtų vistik būti stipresnė. Nors aplankyti Detrito, Bostono, St. Peterburgo ir Clevelando skyriai dar rodo daug entuziazmo, gyvastingumo ir pasireiškia gyva veikla tuose telkiniuose. Savo veikla gražiai reiškiasi ir Los Angeles skyrius.

Yra ir liūdnuų reiškinių. Praėjusiame 22-tame Seime

A. † A. ALDONAI KAVALIŪNIENEI

mirus, vyrui ANTANUI ir dukteriai DALIAI, sūnui VYTAUTUI ir kitiems artimiesiems reiškiame gilią užuojautą ir kartu liūdime

*Genovaitė ir Henrikas
Bitėnai su sūnumis*

PAGALIŲ KAIŠIOJIMAS Į ESTIJOS RATUS

(Atkelta iš 1 psl.)

sitarnautą pensiją. Gi Amerika dar galėtų diplomatiniais kanalais Estiją spausti, kad,

iš 17 skyrių atstovus atsiuntė tik 5 skyriai. Nedžiuginantis reiškinys. Nežinau kuo tai reikėtų pateisinti. Gal trūko informacijos (atrodo jos buvo pakankamai J.J.), organizacijos, o gal prasidėjusios kelionės į Lietuvą pakeitė daugelio planus ir mūsų organizacinė veikla šiek tiek susilpnėjo. Kartais jaučiama ir apatija. Pav. surengėm Chicagoje iškilmingą Kovo 11-tosios minėjimą. Geras kalbėtojas, gera meninė programa, kilnus tikslas, įėjimas veltui, o kiek mūsų sąjungos narių atsilankė į šį minėjimą? Gal būtų užtektų dviejų rankų pirštų juos suskaičiuoti.

Gausiai susirinkusią publiką sudarė Chicagos visuomenė, kitų organizacijų atstovai. Ar čia neapsileidimas? Tad nekaltinkime per daug jaunimo, bet pažvelkime į save. Ne visi tą dieną sirgom, ar kitokios kliūtys trukdė ateiti į minėjimą. Tad Sąjungos ateitis mūsų pačių rankose!!

– Jūs, pirmininke, pats didžiausias rūpestis šiandien?

– Artėjantis suvažiavimas. Dienotvarkė nustatyta. Pakvietimai išsiuntinėti. A.a. Antano Olio mirties minėjimo turininga programa paruošta. Laukiame gausaus svečių dalyvavimo suvažiavime ir minėjime. Tikiu, kad visuomenė neapvils mūsų pastangų ir gausiai dalyvaudami pagerbs didįjį Amerikos lietuvių veikėją a.a. Antaną Olį.

Jo atlikti darbai dideli. Jis dar buvo taip reikalingas Lietuvai ir mums Amerikos lietuviams. Nors Lietuvos nematęs, a.a. Antanas Olis Lietuvą mylėjo ir Jo didžiųjų renginių motto buvo "Viskas močiutei Lietuvai".

Tai tokie, mielas Jurgi, mūsų rūpesčiai.

vieton šio esto, savo kariuomenei vadovauti pasikviestų kokių nors rusų generolą ar kad ir maršalą... Visados "draugiškai" kaimynams nusiteikę rusai, tada būtų visai ramūs...

"Dieve, saugok mane nuo draugų, o su priešais aš pats susidorosiu", sako, jei neklystu, arabų priežodis. Dieve, saugok Baltijos kraštus nuo Amerikos draugiškumo, laisvės ir garsiai skatinamos demokratijos piršlybų! Dieve, saugok Baltijos kraštus ir nuo rytuose esančio, Amerikai taip rūpimo kaimyno, kuriam Baltijos kraštus Amerika puse šimto metų tarptautinės politikos kyšiams naudojo ir tebenaudoja.

JAV pilietybės reikalas yra aktualus ir naujai parinktam Lietuvos ambasadoriui Amerikai, Vytautui Čekanauskui. Precedentu būtų ir dabartinio Lietuvos Seimo nario, Dr. Kazio Bobelio JAV pilietybės padėtis. Pagal Lietuvos spaudą, rinkimų metu Dr. Bobelis yra teigęs, kad jo pilietybės priesaika Amerikai gali kaip tai negalioji ar iš vis neturinti reikšmės.

Tarpvalstybiniuose santykiuose būtų neįsivaizduotina, kad valstybės ambasadorius ar kad ir charge d'affaires pareigose (charge titulu V. Čekanauskas, atrodo, perims Ambasadą) būtų svetimo krašto pilietis. Iš V. Čekausko žinome, kad jo pilietybės reikalas nėra išspręstas ir kad eina kalba apie kokią tai jo JAV pilietybės "užšaldymą". JAV kariuomenėje du metus tarnavęs, Korėjos karo metu sužeistas bei apdovontas V. Čekanauskas (Liet. enciklopedija, XXXVII, p. 110) nėra buvusio aukšto Amerikos karininko Einseln'o padėtyje. Tačiau Amerikos pilietybės bei ambasadoriaus (ar Seimo nario) dilema yra atvira.

LIETUVOS GEOGRAFINĖ PADĖTIS – JOS DIDŽIAUSIAS LOBIS IR NELAIMĖ

Jurātė Statkutė de Rosales

Iškilmingai minėjome 75 metus nuo nepriklausomybės paskelbimo ir beveik trejus metus nuo jos atstatymo 1990 metais. Dabar turėtume rimtai pagalvoti kodėl per tą trijų ketverių šimtmečio laikotarpį, tikros nepriklausomybės tesame turėję tik trečdalį to laiko: 22 metus nuo 18-tų metų iki 1940-ų ir tris metus nuo Sovietų Sąjungos sugriuvimo. O ir tie dabartiniai trys metai, dar tebėra luošai, nes rusų kariuomenė iš Lietuvos neišėjo ir nežinia, kada ji pasitrauks. Šitoks juk yra šiuo metu, realus padėties įvertinimas.

Tenka tat pagalvoti, kodėl tiek mažai teturėjome laisvės metų ir pastebėti, kad šiuo metu Lietuvoje, berods mažai kas aptaria nepriklausomybės ilgalaikio išlaikymo temą. Atrodo, kad Lietuvoje šiuo metu visas dėmesys yra nukreiptas į smulkius kasdienes rūpesčius, kurių atsikuriančioje valstybėje yra daug. Netgi ir aukštesnėje "svarbių reikalų" pakopoje, aptariamose temos yra laisvos rinkos įgyvendinimas vienokiu ar kitokiu greičiu, lito išleidimas, uostų ir aerouostų naudojimas, geležinkelio bėgių keitimas į vakarų Europos standartą, ir t.t. Žvelgiant į visa tai iš Venezuelos, krenta į akį, kad užmirštas pagrindinis klausimas: atgautą nepriklausomybę užtikrinti ateičiai.

Ar buvo pagalvota, kodėl Lietuva 1918-tais ir 1990-tais metais atstatė savo valstybę? Be abejo, abejais atvejais, esminį vaidmenį atliko tautos pasiryžimas ir kovotojų kraujas. Savanorių aukos 1918 metais ir prie televizijos bokšto kritę lietuviai 1991 metais, įrašė savo vardus į Lietuvos istoriją. Tačiau jų auka būtų buvusi bergždžia, jei abejais atvejais nebūtų atėjęs į Lietuvos pagalbą retai politikoje regimas įvykis: ir tuomet, ir dabar, du istoriniai varžovai – germanai ir slavai – susilpnėjo tuo pat metu.

Po Pirmojo Pasaulinio karo, priešingai nustatyti tvarkai, kad viena pusė laimi, o kita pralaimi, abi pusės pralaimėjo. Vokietija buvo prieš įveikta, o Rusija iš vidaus suiro. Tas davė progą Lietuvai atstatyti savo seną, istorinę valstybę. O dabar, 1990 metais, vėl įvyko retas įvykis. Vokietija sunkiai gydo ilgalaikio skilimo žaizdas, o Rusija antrą kartą šio šimtmečio bėgyje, išgyvena stambų vidinį perversmą. Abejais atvejais – ir 1918-ais ir 1990-aisiais metais – dviejų stambių valstybių susilpnėjimas tuo pat metu, tegali būti

trumpalaikis reiškinys, jei į jį žvelgsime istorinės perspektyvos šviesoje. O tas reiškia, kad jei Lietuva nori šį išimtiną momentą išnaudoti ir savo nepriklausomybę įtvirtinti ilgam, jai reikia skubėti, nes palankios sąlygos ilgai nesišės.

Yra ir kita priežastis skubėjimui. Nuo nepriklausomybės grįžimo praėjo tik trys metai, tačiau per tą laiką, užgeso daugybės mažų tautų viltys, kad reikalui esant, jų teisės ir suverenumą gins Jungtinės Tautos ar kita tarptautinė instancija. Jungtinių Tautų nepajėgumas ir Jungtinių Amerikos Valstybių nenoras tokiais atvejais, nuo 1990 metų iki dabar, pakartotinai buvo įrodyta, kad Artimuose Rytuose, Afrikoje, Kaukaze, neskaitant jau buvusios Jugoslavijos ir baigiant masinio genocido žeme, Kambodija, kur Jungtinės Tautos investavo fantastišką dviejų bilijonų dolerių sumą iki šiol nepajėgė įgyvendinti taikos. Rusams tai yra ženklas, kad jei jie nepasitrauks iš Pabaltijo, niekas jų neprivers tai padaryti.

Tat peržvelgiant paskutiniuosius trejus metus, matysime tik du atvejus, kai buvo suteikta mažai valstybei tvirta pagalba. Pirmas toks atvejis buvo Kuvaitas, antras – Somalija. Ir kodėl joms JAV pagalbėjo? Pirmuoju atveju todėl, kad buvo įveltas juodasis auksas – nafta. Antruoju atveju todėl, kad viešojo vakarų opinija vienbalsiai spaudė Washingtoną ir spaudė todėl, kad vakarų spauda, radijas ir ypač televizija, bombarduote bombardavo vakarų pasaulį Somalijos bado vaizdais. Tas rodo, kad veikia tik du akstinai: nafta ir propaganda, kuri savo ruožtu išjudina viešąją opiniją.

Jei mes norėtume iš to pasimokyti, turėtume prieiti išvados, kad Lietuvos nepriklausomybės ateities užtikrinimui, turime ieškoti tokių priemonių, kurios sukurtų didžiosioms pasaulio raidą lemiamoms valstybėms ar organizacijoms, tiesioginį reikalą išlaikyti nepriklausomą Lietuvą. Deja, Lietuva naftos neturi, o viešąją opiniją kol kas įveikti nemoka.

Tačiau net ir be žemės turty, Lietuva nėra našlaitė, nes jos geografinė padėtis yra drauge jos didžiausias lobis ir nelaimė. Pabaltijo valstybės yra natūralus plačios Rusijos išeities punktas į vakarus jūros keliu. Tai gali būti invazijos priežastis, bet jei ta geografinė padėtis yra pačių lietuvių protingai naudojama, ji gali pavirsti svarbiu tiltu tarp

vakarų Europos ir rytų Europos valstybių.

Jau žinome, kad Irako ir Kuvaito atveju, pasaulis sujuda tik tuomet, jei kalba eina apie juodąjį auksą, tai darosi aišku, kad svarbiausias Pabaltijo valstybių tikslas šiuo metu turėtų būti paversti savo uostus antru Roterdanu, prekiaujančiu spot nafta ar skystomis dujomis, tiek rusų, kiek vakariečių.

Uostų gilinimas, refinerijų statymas ir protingas pinimas rytų ir vakarų įtakos zonų suskirstymą.

Reikia atminti, kad nei Estija, nei Latvija, nei Lietuva, savęs negalės apginti ginklais nuo didžiųjų kaimynų, jei nebus pravartu juos liesti.

Kitas ginklas yra viešojo opinija. Lietuvai šiuo metu itin svarbu turėti geras atstovybes ir naudoti lietuvių darbą užsienyje visose gyvenimo srityse. Į tokį darbą turėtų būti įtraukta visa išeivija ir rytuose ir vakaruose, o jau labiausiai vertingas Lietuvai gali būti tos išeivijos prieauglis, neskaitant kiek kartų praėjo nuo tėvų, senelių ar prosenelių išvykimo iš Lietuvos.

Šis reikalas yra itin reikšmingas, nes minėtas prieauglis dažniausiai yra įvairių sričių profesionalai, kurie neretai yra pasiryžę dirbti Lietu-

vai ad honoren. Į visus lietuvių kilmės žmones pasaulyje, turėtų būti žiūrima kaip į Lietuvos piliečius: jiems turėtų būti suteikta teisė balsuoti, įvažiuoti į Lietuvą be vizos, naudotis ekonomine laisve Lietuvoje, dirbti ar kurti ekonominius ryšius, dėstyti jei yra profesionalai ir t.t.

Tai yra reikalinga ir dėl ekonominių priežasčių, ir dėl pasaulinės viešosios opinijos įtaigojimo, jei staiga vėl atsirastų pavojus Lietuvos laisvei. Pabrėžiu, kad apie pastarąjį atvejį reiktų rimtai, ir net labai rimtai pagalvoti. Nenoriu juodinti padėties, bet deja esu įsitikinusi, kad jei Lietuva nesugebės greitu laiku tapti svarbiu rytams ir vakarams ekonominiu partneriu, atgauta nepriklausomybė ilgai neišsilaikys. Taigi Lietuvai reikia plačiai atsiverti visam pasauliui, ir ji tą gali padaryti tikrai išnaudodama savo gausią išeiviją.

Baigiant, tebūnie man leista paminėti, kaip tikrai išeivijos svarbą aptariant, negausios lietuvių kolonijos Venezueloje atveji, taip lyg kalbėtume apie minimaliu kiekiu daromą laboratorijoje tyrimą, siekiantį nustatyti daug platesnės apimties reiškinį.

Lietuvos ambasadoje Venezueloje dirbantieji žmonės, pradedant nuo paties ambasadoriaus, yra kiekvienas savo paskirtame darbe danti pra-

kandės profesionalas, su daugelio metų praktika ir patirtimi vakarų kraštuose. Rezultatai akį veria: sutartis, kurią šiomis dienomis pasirašė Ambasada su vietine Venezuelos valdžia, bus plačiausios apimties kultūrinė programa, kokios Lietuva dar su nei vienu kraštu nėra pasirašiusi, o ir Venezuela tokio masto kultūrinės sutarties dar neturi nei su vienu rytų Europos kraštu. Sakytumė, kad ilgus metus užsienio tarnyboje dirbusio ambasadoriaus Dambravos karjeroje, tai nėra naujiena, ir kaip tikrai tame yra reikalo esmė: Dambrava yra savo srities profesionalas. Tą patį galima pasakyti apie kitus ambasados bendradarbius, kurie visi dirba be užmokesčio, nesudarydami Lietuvai jokių išlaidų, bet kiekvienas atsidavęs savo profesinei veiklai, nekalbant jau apie visą koloniją, kuri Lietuvai nesigaili nei laiko nei darbo, kaip tai įrodė Valencijoje ruoštas Lietuvos centras tarptautinėje mugėje, turėjusioje tokių pasisekimą, kad iki šiai dienai, organizatoriai vis dar stengiasi išpildyti lietuviškų prekių užsakymus.

Tačiau jei vyresnieji, nors ir su skaudančia širdimi užsimerkia į tai, kad Lietuvoje daug kas nesupranta, kas čia Lietuvai yra duodama, tai jaunimas kartėlį išlieja daug atviriau. Tam jaunimui buvo metų metais sakoma, kad jų svarbiausia užduotis gyvenime yra atgauti Lietuvai laisvę. Ypatingai Pietų Amerikos universitetuose, kuriuose per praeitus kelis dešimtmečius vyravo neretai kruvinais būdais išreiškiamos komunistinės nuotaikos, jaunuoliui aktyviai pasisakyti prieš sovietus ir už laisvą Lietuvą dailinti propagandą aiškinančią ką reiškia Lietuvos okupacija, buvo ir asmeninė rizika ir didelės drąsos pasireiškimas. O kuomet Lietuva tapo laisva ir įvyko pirmas balsavimas, visas tas jaunimas su pagieža sužinojo, kad jų balso Lietuva nenori: jų tėvams, gimusiems Lietuvoje ar Vokietijoje buvo leista balsuoti net ir ne piliečiams, o jauniems tas buvo uždrausta.

Taigi baigiant, gal Vasario Šešioliktosios šventę atsimenant, turėtume paraginti ambasadorių Dambravą, iškelti Lietuvoje lietuvių kilmės jaunimo teisių klausimą. Yra kraštų, kaip Kolumbija, kurioje konstitucija leidžia turėti dvi pilietybes. Ispanija, Italija, turi specialų išeivių statusą. Venezuelos konstitucija neleidžia turėti dviejų pilietybių, bet Venezueloje gimusiems lietuvių kilmės jaunuoliams, Lietuva gali suteikti tas pačias teises kaip ir piliečiams.

(Nukelta į 6 psl.)

TRISDEŠIMT PIRMAS

Dirvos novelės Konkursas

DVI PREMIJOS

Pirmoji – 500 dolerių

Antroji – 300 dolerių

skiriamos iš

A.A. SIMO KAŠELIONIO

palikimo, kurį tvarko Korp! Neo-Lithuania

Tema: Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės tema, turinį ir bobūdį patiems pasirinkti.

Ilgis: Novelė turi būti ne trumpesnė kaip 15 psl. mašinėle rašytų, su dvigubu tarpu.

Laikas: Paskutinė rankraščiai įteikti data 1993 metų rugsėjo 10 d. (pašto antspaudas).

Adresas rankraščiams siųsti:

Dirva, Novelės konkursas,
P.O. Box 19191
Cleveland, Ohio 44119-0191

Konkurse kviečiami dalyvauti visi lietuviai rašytojai, gyveną Lietuvoje, JAV ar bet kuriam kitame krašte.

Paruošimas: Konkursui siunčiami rankraščiai būtinaival būti parašyti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slapyvardžiu. Tas pats slapyvardis užrašomas ant pridedamo uždaro vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Tikrai laimėjusio vokelis bus atidarytas.

Nepremijuoti rankraščiai grąžinami tikrai autoriams prašant, jų nurodytu adresu.

Jury komisija iš trijų narių sprendžia kas premijuotina paprasta balsų dauguma.

Lietuvos valstybinė futbolo rinktinė po laimėtų rungtynių prieš Albaniją, apleidžia "Žalgirio" stadioną Vilniuje. Priekyje eina vieną sezoną Chicagos "Lituanicos" komandoje žaidęs vilnietis Ričardas Zdančius.

LIETUVOS FUTBOLO RINKTINĖ ĮVEIKĖ ALBANIJĄ

Lietuvos futbolo rinktinė, dalyvaujanti atrankinėse pasaulio futbolo varžybose, pirmą kartą namuose įveikė svečius iš užsienio, balandžio 14 d. Vilniuje nugalėdama Albanijos atstovus 3-1. Nežiūrint, kad susidomėjimas sportu (panašiai kaip ir daugeliu kitų apraiškų) Lietuvoje gero- kai sumažėjo (bilietai kainos yra daugeliui per didelės), tačiau į "Žalgirio" stadioną susirinkę 7 tūkstančiai žiūrovų energingai skatino savuosius pergalei.

Reikia pažymėti, kad šią pergalę Lietuva pasiekė be pačių geriausiųjų savo "tūzų": V. Ivanausko, R. Fridriko, A. Narbekovo, A. Janonio. Gerai, kad šį kartą buvo galima apsieiti be jų talkos ir rungtynes laimėti, bet kas atsitiks rungtyniaujant prieš stipresnes užsienio rinktines? O tokių rungtynių Vilniuje bus nemaža. Štai, gegužės 25

d. bus rungtynės prieš S. Airiją, birželio 2 d. – Ispaniją, birželio 16 d. – Airiją, Rugpjūčio 25 d. Lietuva vyks į Daniją, o rugsėjo 8 d. į Airiją susitikimams su tų šalių rinktinėmis.

Beje, šiuo metu savo po- grupyje Lietuva stovi ketvirtoje vietoje iš 7 komandų. Štai komandų padėtis: 1. Ispanija (9 taškai), 2. Danija (9), 3. Airija (8), 4. Lietuva (7), 5. Š. Airija (6), 6. Latvija (4), 7. Albanija (3). Reikia pažymėti, kad šios varžybos vyksta taškų sistema, kiekvienai komandai tarpusavyje rungtyniaujant du kartus. Iš pogrupio dvi pirmosios komandos pateks į Pasaulio pirmenybių baigminę grupę, kuri varžysis 1994 metais JAV (bus žaidžiama ir Chicagoje, čia bus ir pirmenybių atidarymo išskilmės).

Edv. Šulaitis

JAUNUČIŲ KREPŠINIO PIRMENYBĖS DETROITE

1993 m. Š. Amerikos lietuvių jaunučių krepšinio pirmenybes pravedė Detroito LSK Kovas, š.m. balandžio 24-25 d.d., Detroito.

Varžybos vyko 3-se klasėse: jaunučių C (gimusių 1978 m. ir jaunesnių), jaunučių D

(gim. 1980 m. ir jaunesnių) ir E (gim. 1982 m. ir jaunesnių).

C klasėje žaidė 5 komandos: Hamiltono Kovas, Toronto Aušra, Londono Tauras, Chicagos ASK Lituanica ir Detroito Kovas. Dviejų minusų (double elimination) sistema vykdyto turnyro laimėtojai išėjo pernykštis čempionas Detroito Kovas, finale sunkiai įveikęs ASK Lituanicą 50:48. Trečioje vietoje liko Hamiltono Kovas. Toliau sekė Toronto Aušra ir Londono Tauras.

D klasėje dalyvavo 7 komandos: Hamiltono Kovas, Toronto Aušra I ir II, Toronto Vytis, Londono Tauras, Chicagos ASK Lituanica ir Clevelando Žaibas. Buvo žaidžiama modifikuota vieno minuso (single elimination) sistema, su paguodos ratu pralaimėtojams. Gal kiek ir nelauktai, tačiau įtikinančiai nugalėtojais tapo Žaibas, finale laimėjęs prieš ASK Lituanicą 45:16. Pakeliui į

Detroito Kovas. Čempionatą iškovojo H. Kovas, finale nugalėjęs Aušrą 27:18. Rungtynėse dėl 3-čios vietos Vytis įveikė Žaibą I 22:19.

Pirmenybės buvo praves- tos labai sklandžiai. Vaisingi šeiminingai tiesiog tėviškai rūpinosi jaunaisiais krepš- ninkais. Klubo pirmininko Algio Rugieniaus vadovau- jamas organizacinis ir Sau- liaus Polteraičio – varžybinis komitetas su gausiu būriu talkininkų atliko savo užduotį pavyzdingai.

C klasės varžybos šešta- dienį ir C. ir D klasių finalai

sekmadienį vyko Dievo Ap- vaizdos lietuvių parapijoje, Southfield, Mich. Visos ki- tos rungtynės abi dienas vyko Catholic Central High School, Redford, Mich.

Jaunučių pirmenybių vyk- dymas atskirai buvo visapu- siškai pavykęs bandymas. Čia jaunučiai buvo dėmesio centre, vietoj to, kad liktų ki- tų varžybų šešėlyje ir gana dažnai dar ir apleisti. Šalia to, jaunučių pirmenybių vyk- dymas atskirai sumažina pa- grindinių žaidynių apkrovi- mą.

amb

čempioną H. Kovą 39:21. Rungtynes dėl 3-čios vietos laimėjo H. Kovas prieš Aušrą I 27:25.

E klasėje rungtyniavo 6 komandos: Hamiltono Kovas, Toronto Vytis, Toronto Auš- ra, Clevelando Žaibas I ir II ir

Vaizdas iš Lietuvos – Albanijos futbolo rungtynių Vilniuje. Matoma įsiaudrinusi lietuvių publika po pelnyto įvarčio.

V. Kapočiaus nuotr.

LIETUVA 1993

Grupinės kelionės:

Birželio 14 – 29
Birželio 15 – 30
Birželio 22 – liepos 7
Birželio 28 – liepos 13
Birželio 29 – liepos 14
Liepos 5 – 20
Liepos 6 – 21
Liepos 12 – 27
Liepos 13 – 28

Liepos 19 – rugpjūčio 3
Liepos 26 – rugpjūčio 10
Rugpjūčio 2 – 17
Rugpjūčio 3 – 18
Rugpjūčio 9 – 24
Rugpjūčio 23 – rugsėjo 7
Rugpjūčio 30 – rugsėjo 14
Rugpjūčio 31 – rugsėjo 13
Rugsėjo 20 – spalio 6

• Galima keliauti su grupe arba pavieniui. Skrendant pavieniui galima keliauti bet kuriom dienom.

• Galima imti kelionę su pilnu aptarnavimu arba tik lėktuvo bilietą. Galima imti lėktuvo bilietą ir kelionę su daliniu aptarnavimu. Pav. viešbučiai tik tam tikruose miestuose, arba kelionė be pietų ir pan.

• Viešbučiai šiuose Lietuvos miestuose: Vilnius, Kaunas, Panevėžys, Klaipėda, Palanga, Alytus, Marijampolė, Ukmergė, Anykščiai, Kėdainiai, Raseiniai, Jurbarkas, Druskininkai, Rokiškis.

• "Vyties" atstovai Vilniuje, Kaune, Klaipėdoj, Panevėžyje.

Dėl daugiau informacijų ir registracijos kreiptis į agentūrą

VYTIS TRAVEL

2129 Knapp St.
Brooklyn NY 11229

Tel. 718-769-3300; 1-800-952-0119
FAX 718-769-3302
Telex 216 282

LIETUVOS PADĖTIS...

(Atkelta iš 5 psl.)

O bendrai, tas klausimas, visų Lietuvos išeivių vakarų ir rytų kraštuose, turėtų būti teigiamai sprendžiamas Lietuvoje, nes išeivijos prieauglio nepripažinimas gali ateityje būti stambi ne vien žmoniškumo, bet ir politikos klaida. Kai ateis reikalas vėl ginti sunkiai atgautą nepriklausomybę, – o ta valanda gali ateiti greičiau negu manoma, – kiekvienas pasaulyje esantis lietuviškas balsas įgaus savo reikšmę. Lietuva šiandieną neprivalo tuos balsus atstumti.

SUNKŪS KARO METAI

Bronius Aušrotas

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

KETVIRTOJI KARO DIENA

Kpt. Huber, prie Daugų suradęs jam reikalingą štabą, patyrė, jog jau kitą dieną mes galėsime pasiekti Minską.

Mūsų maršrutas nuo Daugų pro Šalčininkus vedė link Molodečno, kurį pravažiavome tos dienos ankstybą popietę. Iš vietinių gyventojų sužinojome, kad sovietų motorizuoti daliniai jau vakar pravažiavo pro Molodečno miestą Minsko kryptimi.

Dar neprivažiavę Molodečno, mes sustojome viename kaime, kur buvo priekinė nuvažiavusios kautynių grupės štabas. Tame kaime buvo sustojusi ilga sunkvežimių kolona, kuri tiekė pirmyn nuvažiavusiems tankams benzina ir alyvą. Mūsų šoferis Hansas papildė automobilio benzino atsargas, kad mes lengvai, be kito papildymo, galėtume pasiekti Gudijos sostinę Minską.

Man, civiliniai apsirengusiam, po ši kaimą besižvalgant, prie manęs priėjo vienas apysenis žmogus ir paklausė, ar aš kalbu rusiškai. Man atsakius teigiamai, jis teiravosi, ar vokiečių valdžia leis panaikinti kolchozus, į kuriuos valstiečiai buvo varu suvaryti prieš keliolika metų. Į šį jo rimtą klausimą negalėjau atsakyti. Tačiau, kad patenkinti to susirūpinusio žmogaus pasiteiravimą, pasiūliau jam kartu nueiti į šiam kaime apsistojusį dalinio štabą ir paklausti apie vokiečių užimtų sričių žemės reformą.

Vadovaudamasis prie kelių esančiais ženklais, suradau dalinio štabą, kuris jau laukė įsakymo pajudėti pirmyn, nes pats dalinys jau buvo nužygiavęs tolyn į priekį.

Atvykęs į štabą, kreipiausi į vieną ten esančių karininkų, trumpai paaiškindamas, kad šio kaimo gyventojas norėtų sužinoti, ar bus galima sugrįžti į senus ūkius. Mane nukreipė į vieną generalinio štabo jauną majorą, gana simpatišką karininką.

Tas majoras mane atidžiai iš klausė. Rusas ūkininkas taip pat stovėjo šalia. Žiūrėdamas man tiesiai į akis, majoras aiškino: "Vokiečių kariuomenės uždavinys yra nugalėti sovietų kariuomenę. Vokiečių kariuomenė nesikiša į civilinės administracijos darbo sritį. Tiems reikalams tvarkyti ir atitinkamas taisykles bei potvarkius užimtose

teritorijose išleisti atvyks civilinė administracija (Zivil Verwaltung), kai tik bus užtikrintas tų sričių saugumas. Jos pareigūnai yra paruošti administruoti armijos užimtas sritis".

Šį generalinio štabo karininko aiškinimą perdaviau tam ūkininkui, pridėdamas savo komentarą: "Naujoji vokiečių civilinė valdžia suprasčia gyvenančių valstiečių pageidavimus ir taip pasielgs, kad šio krašto gyventojai būtų patenkinti". Kai šiam kolūkiečiui padėtį paaiškinau, man atrodė, kad jis buvo patenkintas.

PRIE ŠARVUOTOS DIVIZIJOS

Mūsų grupei nebuvo reikalo prisilaikyti prie armijos štabo, dažnai atsiliekančio nuo priekinių dalinių. Nuo birželio 28 dienos, ji buvo priskirta prie vienos šarvuotos divizijos štabo, kurios uždavinys buvo užimti Minską birželio 29 dieną. Apie Gudijos sostinę esantys įtvirtinti bunkeriai dar vis galėjo apšaudyti iš vakarų ateinančią plentą ir link Minsko vokiečių šarvuočius.

Baltarusijos sostinėje buvo tikėtasi užklupti Štab Severno Zapadnogo Fronta (Šiaurės vakarų fronto štabą). Vokiečių karinės vadovybės nuomone, šis štabas vadovavęs karinėms operacijoms prieš Vokietijos puolančias pajėgas. Tikėtasi, kad tame štabe bus galima surasti daug vertingos strateginės medžiagos apie besiginančiųjų planus, o gal ir visos sovietų teritorijos gynybą.

Divizijai buvo būtina reikalingas Minsko miesto planas, kurio ji pareikalavo iš armijos štabo. Planas buvo gautas, tik labai senas, brailas dar prieš Pirmąjį pasaulinį karą su ant jo surašytais vokiškais paaiškinimais.

Birželio 29 d., apie 11 val., sekdamas pirmuosius kautynių dalinius, divizijos štabas pasiekė Minsko priemiesčius. Kpt. Huber, labai drausmingas austras, mane paragino rasti toki asmenį, kuris padėtų šiame gerokai išgriautame mieste surasti tą sovietinį štabą.

Kiek paieškoję, susiradome senesnio amžiaus, gal 50-55 metų, rusą ar gudą, kuris, mūsų nuomone, negalėjęs būti komunistas fanatikas. Sostinės pakraščiai buvo beveik nepalieti žiaurių aviacijos bombardavimų. Tačiau, juo

"KARAS" PRIE PABRADĖS

Prie Pabradės pirmą kartą Lietuvoje įvyko tokio masto karinės pratybos. Jose dalyvavo apie 500 žmonių iš Vilniaus ir Panevėžio batalionų. Mokymai vyko jau tris dienas, ir tai buvo visas kompleksas renginių. Balandžio 20 naktį Vilniaus batalione Rūdninkuose buvo paskelbta kovinė padėtis. Bataliono kariai pėsčiomis nuėjo 50-60 km. paskui važiavo mašinomis. Buvo įkurta stovykla šalia Pabradės. Vėliau prasidėjo paskutinio etapo pratybos. Buvo pranešta, kad į Lietuvą įsiveržė apie 100 žmonių grupė, užėmė tris objektus ir įsitvirtino. Duotas įsakymas priešininką sunaikinti, kad jis nespėtų paruošti placdarmo didesnėms jėgoms. Priešų vaidmenį vaidino Panevėžio bataliono pirmoji kuopa, o puolė vilniečiai. Operacija prasidėjo po pusiaudienio, kai pasirodė žvalgybinis lėktuvas L-39. Kad būtų išvengta didelių nuostolių, į pagalbą pasiųsti du naikintuvai. Jie atakavo "priešų" pozicijas. Buvo išmestas oro desantas, nes tik jis galėjo prieiti iš tos pusės, kur tvyro pelkės. Kartu veikė dar trys kuopos. Pirmieji į kovą stojo žvalgai – atkreipė ugnį į save ir užminavo užtvartas. Visi trys objektai buvo užimti per porą minučių, visos kuopos veikė sinchroniškai. Tai ir buvo vienas iš pratybų tikslų. Vėliau mokymų vadovas pulkininkas Č. Jezerskas pasakė kad dauguma veiksmų patenkintas. Kiekvienoje kuopoje dirbo tikrintojas. Jis netrukė vadams ir jų pavaldiniams, o tik stebėjo.

Pratybas stebėjo prezidentas bei svečiai iš Anglijos ir Prancūzijos. Krašto apsaugos ministras A. Butkevičius pasakė, jog "esame patenkinti, kad pradėjome tokias pratybas".

ELTA

giliau į miestą važiuojant, tuo buvo sunkiau gatvėmis pravažiuoti. Ir tik šio vadovo dėka galėjome pasiekti ieškomo rusų štabo vietą, tačiau iš to namo buvo likę tik griuvėsiai!.. Ruso vadovo padedami, sugrįžom atgal. Kpt. Huber atraportavo divizijos štabo vadovybei, kad nieko nerasta.

TANKAS VAIDUOKLIS

Kapitonas Huber, sugrįžęs iš divizijos štabo prie mūsų automobilio, man pasak, kad IC žinių rinkimo karininkas priėmė pranešimą apie sugriautą rusų štabą, lyg to ir tikėjęsis. Mums besikalbant, staiga iš miesto pusės pasigirdo kulkosvaidžio šaudymas. Pasukau galvą pagrindinės miesto gatvės kryptimi ir negalėjau savo akimis tikėti: plačia gatve, šaudydamas į abi puses ir judėdamas vidutiniu greičiu, gal apie 15 km į valandą, prie mūsų automobilio artėjo tankas, rodos, T-34 tipo. (Tokio tipo tankų buvau matęs ir juos skaičiavęs, kai sovietai, ruošdamiesi okupuoti Lietuvą, perkėlė 104 tankus iš naujosios Vilnios į Gaižiūnų poligoną).

Tartum tas tankas būtų iš žemės išdygęs, nes tankų mūsų, įvykęs birželio 27 dieną dar prieš Minską ar rytinėje jo dalyje, buvo sovietų pralaimėtas. Visa gatvė ištuštėjo lyg išmirusi. Atrodė, kad to tanko vadui lyg kas būtų įsakęs, – ar tai buvo tik jo paties sprendimas, – kad jis, priartėjęs prie mūsų automobilio, sustojo ir šaudė tik į vieną pusę. Dar jam tebešaudant, staiga iš vieno namo išsoko, pagal jo uniformą sprendžiant, vokiečių tankų ginklo rūšies vyr. leitenantas.

Pasilenkęs, kad tanko kul-

kosvaidžio ugnis jo nekliudytų, jis pribėgo prie tanko kairės pusės ir užsoko ant tanko viršaus. Nutraukęs prie savo diržo pritvirtintą rankinę granatą, šis drąsuolis pakėlė tanko viršuje esantį dangtį, kurį, matomai, tanko igula buvo užmiršusi iš vidaus užsidaryti! Patraukęs granatos saugiklį, ją įmetė į tanko vidų ir greit uždarė jo bokštelio dangtį. Po trijų sekundžių tanko viduje pasigirdo duslus, vos girdimas granatos sprogoimas. Po sprogoimo tanko variklis sustojo ir nutilo kulkosvaidžio šaudymas...

Tylai įsigalėjęs ir įsitikinęs, jog tankas jau tikrai "išvestas iš rikiuotės", ant jo užlipo du vokiečių tankų padalinio kariai ir iš vidaus ištraukė vieno tankisto lavoną. Šis sovietų kario lavonas buvo paliktas kelias valandas ant tanko viršaus.

Karininkas, kuris atliko šį drąsų tanko likvidavimą, pamatęs mane civiliniuose drabužiuose, įsakė man išlipti iš automobilio. Ant mano kairės rankovės tebuvo tik juosta, kad aš esu "Dolmetscher" – vertėjas. Atrodo, kad tas karininkas jo nepastebėjo. Kpt. Huber, nujausdamas, jog įsikarščiavęs jaunas karininkas gali man pridaryti kokių nemalonumų, taip pat išlipo iš automobilio ir tankistui vyr. leitenantui paaiškino, kas "per paukščiai mes esame". Karininkas nenoromis sutiko su kapitono paaiškinimu. Atrodė, kad tankistas galėjo mane įtarti esant sovietų šnipu, atsiuntusiu tą tanką prie jų štabo. Tik kpt. Huberio laiku įsikišimo dėka išvengiau mirties. (Įtariamieji sovietų šnipai būdavo sušaudomi be jokio teismo).

Kai tas karininkas nuo manęs atsitraukė, kerštu degdamas jis pradėjo ieškoti rusų šnipų, kurie radijo, ar kitokia tik šnipams žinoma priemone, iššaukė šį, kur nors giliai mieste pasislėpusį sovietų tanką, kad sunaikintų vokiečių tankų dalinio štabą.

Po valandėlės padėtis nūrimo. Mums nurodė netoliese esantį mokyklos bendrabutį, kurio vieno kambario ketvirtoji dalis buvo paskirta mūsų nakvynei. Tame kampe ant grindų gulėjo keli čiūžiniai, šiaudais ar samanomis prikimšti. Žinoma, tai buvo geriau negu nakvynė automobilyje, kuriame nebuvo galima net gerai kojas ištiesiti! Pagaliau po šešių naktų taip vadinamo "zuikio miego", tikėjomės galėsia savo sąnarius atgaivinti. Ir taip birželio 29 naktį praleidome Minske.

Kadangi Rytuose naktys trumpos, o dienos ilgos, vakarop, dar prieš poilsį, išėjau link štabo buveinės. Ten gatvėje tebestovėjo sunaikintasis sovietinis tankas – vaiduoklis ir trukdė normalų susisiekimą pagrindine gatve.

Man dar nepriejus iki to tanko, iš tos krypties pasigirdo keli pistoleto šūviai. Kai aš pasiekiau įvykio vietą, vienas netoli tanko buvęs vokiečių karys man pasakojo, kad jis matęs, kai atsidarė tanko bokštelio dangtis, ir iš jo mėgino išlysti kruvinas sovietų karys. Dešinėje rankoje jis laikęs rusišką pistoletą. Tą tanką saugojęs vokiečių karys, nusitakė savo šautuvą į tą sovietą ir pirmu šūviu jį nušovė.

(Nukelta į 8 psl.)

PRISNŪDĖS PAVASARIS LIETUVIŠKAME NEW YORKE

P. Palys

"Visur tamsu, visi jau miega, užmiršę rūpesčius, vargus..." Nežinau ar teisingai pavyko užrašyti, pamiršto poeto žodžius, kurie man priminė pavasarinį lietuvišką New Yorką, kuris buvo neblogai prisnūdęs.

APREIŠKIMO CHORAS

Praėjusiais ir kiekvienais metais newjorkiečiai nekantariai laukdavo Verbų sekmadienio. Tą dieną, Apreiškimo parapijos bažnytinis choras surengdavo religinį koncertą, kuriame skambėdavo įvairios giesmės, kantatos, solo veikalai. Šį kartą koncertas neįvyko!

Šis choras savo gyvavimą pradėjęs prieš 79 metus, bus bene seniausias lietuviškų parapijų, choras Amerikoje. Buvo laikai kai jo eilėse dalyvavo apie 100 choristų. Tuomet choras sugebėjo pastatyti operetes, kantatas, vaidindavo. Koncertuodavo ne tik namuose, bet aplankydavo ir kaimynines parapijas. Koncertuodavo ir kitataučiams.

Šiuo metu choro sąrašuose yra 36 choristai. Kiekvieną sekmadienį gieda per 11 val. Mišias. Su daina pasirodo Lietuviškuose renginiuose bei minėjimuose. Senatvės žymių dar nerodo. Chorui vadovauja fortepijono ir chorvedybos mokslus Lietuvoje baugusi Gintarė Bukauskienė. Tradicinio Verbų sek-

madienio religinio koncerto buvo labai pasigėsta.

ATVELYKIO STALAS

Porai savaitių atitolus nuo Verbų sekmadienio, Lietuvių Moterų Federacijos New Yorko klubo narės suruošdavo žavią Atvelykio popietę. Tuomet, Kultūros Židinio didžiojoje salėje, ant didelių stalų puikuodavosi išdėtas, klubo moterų skaniai pagamintas maistas, gražiai išmarginti kiaušiniai ir pavasarinės gėlės. Priedo dar ir trumpa meninė programa. Visa tai sudarydavo šventišką nuotaką, sutraukdavo gražų būrį dalyvių.

Iš to žavaus parengimo likdavo ir šiek tiek pelno, kurio dalis atitekdavo ir spaudai. Klubo pirmininkė – dr. Marija Žukauskienė.

Nesinorėtų tikėti, kad tai yra nuovargio ženklas, nes šiais metais ta "Popietė" neįvyko. Reikia manyti, kad pailsėjusios klubo moterys, ateinančiais metais vėl padovanos žavią Atvelykio popietę!

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Lietuviška radio valanda (nesenai sutrumpėjusi į 30 minučių) "Laisvės Žibury", girdima New Yorke ir jo apylinkėse. Ji kiekvienais metais, pavasarį ir rudenį, suruošdavo po parengimą. Tų parengimų jau yra buvę net 51. Tie "L.Ž.", aukšto (daugumoje) meninio lygio renginiai sutraukdavo labai didelį skaičių žiūrovų. "L.Ž." vedėjas – Romas Kezys. Šį pavasarį, 52-jo renginio jau nebebuvo!

ANTANO KUČINGIO MONOGRAFIJA

laukia Jūsų paramos. Prenumerata – \$20 (ar daugiau). Čekius prašoma siųsti į Midland Feferal Savings and Loan Association, 2647 West Lithuania Plaza Court, Chicago IL. 60629. Sąskaitos Nr. 8013 (Mečys Valiukėnas).

Iki šiol surinktoji suma (\$550) pasiųsta į Vilnių – spaustuvei užstatas. Nūnai telkiama parama bus naudojama geros kokybės popieriui pirkti, kas talonais neišmanoma padaryti... Vadinasi, kiekvienas prenumeratorius tampa leidėjo dalininku. Išleisdami šią monografiją, Antano Kučingio gerbėjai, Lietuvoje ir išeivijoje, pastatysime paminklą, didelio talento menininkui ir tauriai iškiliam lietuviui.

EUROPOJE IR PASAULYJE

(Atkelta iš 2 psl.)

RYŠIUM SU ITARIAMU PASIKĖSINIMU Į ČEKIJOS PREZIDENTO

Vaclav Havel gyvybę, kaip praneša Reuterio žinių agentūra, Čekijos policijos ir vidaus reikalų ministerijos pareiškimai yra prieštaraujantys vidaus reikalų ministro Jan Ruml pranešimui, nes juose teigiama, jog nesą įrodymų, kad buvusi užsienio konspiracija siekiant nužudyti Čekijos prezidentą. Ministeris Ruml per Prahos televiziją pranešė, kad policija suėmė penkis užsieniečius, kėsinusius nužudyti Čekijos prezidentą Havel. Tačiau parai praėjus vidaus reikalų ministerijos atstovas pareiškė, jog nesą įrodymų, kad buvo ruošiasi prezidentą nužudyti.

Pasak aukšto policijos pareigūno, penki įtariamieji, visi atvykę iš buvusios Jugoslavijos, būsią deportuoti už "nusikalstomąją veiklą". Tačiau neatsakyta į klausimą, kodėl tie penki asmenys nebūsią apkaltinti Čekijoje ir kiek laiko jie bus čia laikomi kalėjime prieš deportuojant.

PREZIDENTO CLINTONO ADMINISTRACIJA SURADO RIMTŲ ĮRODYMŲ, kad Irako vyriausybė davė nurodymus 17-os asmenų būriui nužudyti buvusį prezidentą Bushą jo vizito Kuvaite metu. Kuwaito kalėjime laikoma 16 to būrio narių, iš kurių 11 yra irakiečiai. Jie kaltinami konspiracija nužudyti buvusį prezidentą Bushą. Kaip praneša amerikiečiai pareigūnai, buvo aptartos galimybės prašyti Kuwaito vyriausybę, kad pasikėsintojai būtų teisiami Amerikoje. Įdomu, kad pradžioje JAV pareigūnai galvojo, jog smogikų būrys tenorėjo atlikti tik sabotažo veiksmus. Tačiau gegužės 8 d. jie jau tvirtino, jog dabar nesą abejonių, kad grupė planavo iš tolo kontroliuojamomis bombomis užpulti Busho motorkadą jo vizito metu Kuwaito sostinėje. V.I.R.

Archivyskupas Audrys I. Bačkis ir Dr. P. Poppler iš St. Johns University.

ĮKURIA PREKYBOS IR MOKSLO CENTRĄ

Nuo 1992-jų metų, Šv. Jono Universiteto vadovybė kartu su Jo Ekselencijos archyviskupo A. Bačchio, Vilniaus archyviskupo pritarimu, sudarė valdybą iš Universiteto narių, kurie nagrinėjo lietuvių problemas. Buvo prieto išvados, kad reikia paruošti jaunąją kartą, kuri sugebėtų vadovauti rinkos ekonomijai. Jie pasiūlė įkurti Prekybos ir Mokslo Centrą kuris koordinuotų ir prvestų prekybos ir mokslo programas, paskirstytų padėjėjus ir dirbtų su Lietuvos žmonėms strateginio planavimo klausimais.

Nuo 1992-jų metų rudens semestro pradžios, Šv. Jono Universitetas siūnia ir rūpinasi profesoriais, kurie dėsto Vilniaus Universitete. Kursai apima tarptautinę prekybą, jos etiką, ekonomijos pažinimą ir vadovavimo metodus. Paskutiniu laiku grupė studentų savanoriškai pasisiūlė aptarnauti maisto virtuvėse neturtingiems žmonėms, kurią archyviskupas Bačkis suorganizavo.

Taip pat grupė svečių aplankė ligonines ir klinikas iširti sveikatos teikimo padėti. Iš tų apsilankymų tenka pranešti, kad buvo gauti geri rezultatai. Bendrom jėgom, Americares, Daughters of

Charity ir Šv. Jono Universitetas sudarė siuntą medicinos reikmenų, kurie dabar keliauja į Lietuvą.

Šv. Jono Universitetas, didžiausias Katalikų Universitetas Amerikoje, buvo įsteigtas 1870-tais metais, Šv. Vincento Bendruomenės pastangomis. Šios mokslo įstaigos pagrindinis tikslas yra auklėti jaunąją kartą, vyrus ir moteris, kad jie išeitų į gyvenimą apsišarvavę aukštesnio mokslo žinių bagažu. Universiteto tikslas yra įskiepyti studentams krikščionybės idealus ir pritaikyti juos kasdieniniame gyvenime.

Šv. Jono Universiteto vadovybė nutarė ateiti į pagalbą atsistatančios Lietuvos valstybei ir žmonėms, kad jie greičiau galėtų įgyvendinti teisingumo ir taikos idealus.

Šiuo metu, Universiteto vadovybė bando sutelkti lėšų šio centro įkurimui. Vadovybė džiaugiasi pasiektais rezultatais ir žada tęsti užsiibrėžto tikslo. Jeigu Jūs norėtumėt daugiau informacijos arba prisidėti prie šio darbo savo auka prašome kreiptis:

Dr. Margaret M. Fitzpatrick, S.C.
Senior Vice President
St. John's University
Grand Central & Utopia Parkways
Jamaica, New York 11439

SUNKŪS KARO METAİ

(Atkelta iš 7 psl.)

Man priartėjus prie tos vietos, nušautasis gulėjo pusiau tanko viduje, pusiau ant viršaus. Stebint tą sceną, man kilo mintis: nejaugi komunistai sugebėjo taip sufanatizuoti savo jaunimą, savo komjaunuolius, jog jie net savo brangiausią turtą, gyvybę, yra pasirengę paaukoti už tą nežmonišką režimą? Stebėjausi, bet savo galvoje neradau atsakymo į šį klausimą nei iš tautinio, nei iš patriotinio taško. Ar vokiečių karo vadovybė kada nors svarstė klausimą, kaip jie turėtų elgtis užimtame jų okupuotame krašte? Tą klausimą nagrinėdamas, galvojau, kad karo sėkmė gali daug priklausyti nuo to, kaip bus elgiamasi su užimtu kraštų gyventojais.

Tokių varginančių minčių slegiamas, sugrįžau prie savo grupės. Mano bendrakeiviai jau ruošėsi ilsėtis. Ir man nakvynė bendrabutyje buvo jaukesnė, negu automobilyje.

(Bus daugiau)

Archivyskupas Audrys Bačkis su savo padėjėju ir atstovais iš St. Johns Universiteto.

Nereikia persėdimų. Kainos žemos.

PRANEŠIMAS: R Y G A !

Nuo:

\$380*

*kelionė į vieną pusę
perkant ten ir atgal

Pradedant š.m. birželio 2 d., kelionės į Rygą ir Baltijos kraštus bus patogesnės ir pigesnės. American Trans Air - vienintelė tiesioginė oro linija iš JAV-bių į Baltijos kraštus.

American Trans Air patogias kelias į Rygą ir Baltijos valstybes.

Jau dabar planuokite savo atostogas ir biznio keliones. Latvija --- vartai į Baltijos kraštus! Taip pat galite padaryti rezervacijas savo draugams ir giminėms, kurie nori jus aplankyti.

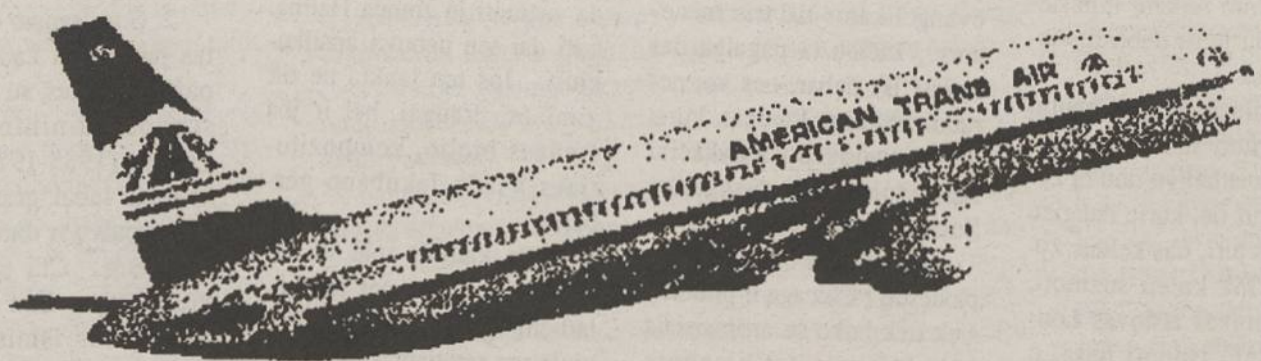
Patyrimas

American Trans Air turi didelę patirtį, nes per 20 metų aptarnavo milijonus keleivių, skrendančių į visus pasaulio kraštus. Mes puikiai suprantame, ko tikisi keleivis iš tarptautinės oro linijos.

Niekas negali duoti geresnio pasiūlymo. Žema kaina. Lengva išsiaiškinti; lengva nusipirkti

Latvijos Dainų šventė

Nepamirškite į vasaros planus įtraukti Rygos, kur įvyks Latvijos Dainų Šventė!

IŠVYKSTAME KIEKVIENĄ TREČIADIENĮ IR ŠEŠTADIENĮ IŠ NEW YORK.

AMERICAN TRANS AIR

Bilietus būtina įsigyti iki š.m. birželio 16 d.
Skambinkite ŠIANDIEN ir užsitikrinkite kelionės datas.

1-800-382-5892

Arba kreipkitės į savo kelionių agentą.

Kelionė vieną pusę perkant ten ir atgal. Bilietai galioja nuo birželio 1 d. ir juos reikia įsigyti mažiausiai 21 dieną prieš išskrendant. Lėktuvai kursuoja tik savaitės dienomis, ne savaitgaliais. \$16 išvykimo mokestis, maito ir imigracijos mokesčiai į kainą neįskaityti. Taip pat, bilietą perkant, reikia sumokėti \$10 apsaugai, \$3 patarnavimams, \$1.45 agrikultūrai.

PASAS

• Vladas Vijeikis

Paskaitęs "Dirvoje" dr. A. Čepulio straipsnį kaip jis gavo Lietuvos pasą ir kokius vargus patyrė, nutariau būti gudresnis. Kam man važiuoti į Lietuvą. Aš turiu Lietuvos užsienio pasą. Jį man davė Lietuvos pasiuntinybė Londone. Pasirašė B.K. Balutis 1946 metais. Tad, manydamas, kad tokias pačias funkcijas atlieka dabartiniai Lietuvos konsulai, kreipiausi telefonu į Lietuvos generalinį konsulą Chicagoje. Atsiliepė gana malonus moteriškas balsas. Ir net paklausė kuo gali patarnauti?

Sakau: noriu kalbėti su generaliniu konsulu. Atsakė, kad jo dabar nėra. Sakau: gal mes galime išsiaiškinti. Pradėjau aiškinti. Sakau: turiu Lietuvos valstybės užsienio pasą, kurį noriu pratęsti galiojimą. Turiu tame pase pratęsimus konsulo Daužvardžio Chicagoje, Polišaičio Brazilijoje. Simučio New Yorke ir net su žyminiais ženklais. Be to tame pase turiu vizas Prancūzų, Brazilijos, Fijų, Amerikos.

Atsakė, kad tas pasas nebegalioja. Dabar pasai žalios spalvos su auksiniais išpaukais.

Sakau: man visai nesvarbu spalva. Mano pasas tamsiai mėlynas ir man patinka.

Gavau atsakymą: nieko nebus. Pasus išduoda Lietuvos užsienio reikalų ministerija. Galiu jums duoti reikiamas formas.

Prisiminęs dr. A. Čepulio paso gavimo sunkius kelius, nutariau susilaikyti nuo tų žygių. Tegul tie, kurie daugiau kantrybės turi, tais keliais žygiuoja. Tik knieti sužinoti, kodėl Lietuvos atstovas Londone galėjo išduoti pasą, o Chicago generalinis konsulas negali.

las negali. Pradedu abejoti mūsų atstovų ir konsulų galiomis.

O vis dėlto nesmagu, kad vėl reikia įrodinėti, kad esi lietuvis. Ir pavojus yra, kad biurokratams nesugebėsi įrodyti. Tad bijodamas prasidėti žiūri į savo mėlynos spalvos pasą, kuriame aiškiai įrašyta: pilietybė – nationalitė: Lietuvos, Lithuanienė. To gal ir užteks.

Ir jeigu taip atsitiktų, kad pasitikėdamas savo Lietuvos

valstybės užsienio pasu atvykčiau į Lietuvą. Muitininkai ir kiti pasienio biurokratai pažiūrėtų į mano pasą ir pasakytų: Tavo pasas ne tos spalvos. Dabar tamsiai žalios spalvos su auksiniais išpaukais. Neleidžiame.

Tada prisiminčiau tą malonų balsą Lietuvos konsulato Chicagoje. Juk sakė, o nepaklausiau. Ir su savo mėlynos spalvos pasu turėčiau galvą nuleidęs grįžti į Chicago.

Dabar dideli perversmai vyksta Lietuvoje, Rusijoje ir kitur. Bet biurokratija liko netik ta pati, bet gerokai sustiprėjo.

Saugokis, žmogau, kad neįsuktų į savo ratą. Sutraiškink!

KUNIGAS POVILAS DILYS
VIEŠĖJO CHICAGOJE

Kunigas Povilas Dilys yra gerai pažįstamas chicagiečiams, nes ilgą laiką jis čia gyveno kartu su savo žmona, komp. Vlado Jakubėno sėsėrimu, Halina. Bet prieš 13 metų jis buvo paprašytas pagelbėti Toronto lietuviams evangelikams tik tris mėnesius. Tačiau ta pagalba dar tęsiasi iki dabar, nes vis nerandamas kitas kunigas, kuris galėtų vadovauti tenyksičiai Išganytojo vardo evangelikų liuteronų parapijai.

Neseniai jis buvo atvykęs pavišėti į Chicago ir praleisti šiek tiek laiko su artimaisiais bei draugais. Chicagoje gyvena ir jo dukra Erika

Brooks, kuri aktyviai veikia lietuviškame gyvenime.

Praėjusią vasarą pirmą kartą po karo kun. P. Dilys buvo nuvažiavęs į Lietuvą, kur aplankė Lietuvių evangelikų parapijas ir pavišėjo savo gimtinėje. Šiemet ten žada važiuoti jo žmona Halina, kuri dar ten nebuvo apsilankiusi. Jos ten laukia ne tik giminės, draugai, bet ir jos žymaus brolio, kompozitoriaus Vlado Jakubėno gerbėjai.

Beje, kalbant apie Vl. Jakubėną ir šiemet per jo gimtadienį (gegužės 15 d.) Vilniuje yra rengiamas šio kompozitoriaus autorinis koncertas ir minėjimas. Į jį iš Chicago važiuoja čia veikiančios komp. V. Jakubėno draugijos pirmininkas Ed. Šulaitis.

NAUJA VALDYBA
LB LEMONTO
APYLINKĖJE

Š.m. balandžio 24-tą dieną įvyko pirmasis 1993-94 metų kadencijos valdybos posėdis. Susirinkimą pravedė praėjusios kadencijos pirmininkas Kęstutis Sušinskas. Naujoji valdyba išrinko Gediminą Kazėną pirmininku, o kiti nariai pasiskirstė pareigomis sekančiai: Liudas Kirkus – pirmasis vicepirmininkas, Daina Pakalniškienė – izdininkė, Vitalija Vasaitienė – sekretorė, Juozas Kredys – kore-

FILATELIJA Nr. 1

Antanas Bernotas

JAV kaip kitais metais, taip ir praėjusiais Kalėdoms išleido dvejopus pašto ženklus – religinio ir pasaulinio turinio.

1. Religinio turinio 29 centų pašto ženkle yra parodyta viduramžių laikų dailininko Bellini Madona su Kūdikiu (apie 1490) m. Paveikslas yra Nac. Bibliotekoje, Vasingtone.

O kalėdinėje 4 pašto ženklų serijoje, kuri turi įrašus GREETINGS (sveikiniai), paprastai su Kalėdų seniu, šiemet parodytos ankstyvosios susisiekimo priemonės: raitelis ant arklio, traukinio lokomotyvas, primityvus sunkvežimis ir upinis laivas.

Visi pašto ženklai po 29 centus ir spausdinti blokais. Čia dedame pašto ženklą su lokomotyvu.

2. Š.m. sausio 8 d. išleistas jau seniai žadėtas 29 c. pašto ženklas su mažosios scenos dainininku Elvis Presley (1935-1977). Pašto ženklas labai gražiai suderintų spalvų ir daro patrauklų išpūdį. Čia jį dedame. Pranešama, kad šių metų vasarą bus išleistas kitas pašto ženklas su kiek pakeistais įrašais ir spalvomis.

KANADA išleido seriją pašto ženklų su vaisiniais sodo medžiais ir jų vaisiais, kurie auginami šios žemės soduose ir daržuose. Yra

parodytas to medžio didelis vaisius, pats medis ir išsi-skleidęs žiedas.

Čia dedame tos serijos 48 centų pašto ženklą, kuriame parodyta McIntosh rūšies obelis, obuolys ir žiedas. – Kitoje panašioje serijoje, kuri buvo išleista metų pabaigoje, yra parodytos 7 skirtingos Kanados laukų ir pievų žydinčios gėlės ir uogos.

LIETUVA nuolat išleidžia naujų pašto ženklų, kurie skirti įvairiems vidaus ar užsienio įvykiams paminėti. Patys pirmieji buvo su Vytimi. Sekė pašto ženklai su įvairiais istoriniais pastatais, paminklais ir įvykiais. Paminėta net pėmai metais vykusi pasaulinė Olimpiada.

Čia dedame 5.00 pašto

ženklą, kuriame parodyti vyras ir moteris tautiniais rūbais. Įrašyta, kad tai suvalkiečiai XIX amžiuje. Reikia manyti, kad yra (ar bus) išleisti pašto ženklai ir kitoms Lietuvos dalims paminėti.

Išidėmėtina, kad iki šiol išleistuose Lietuvos pašto ženkluose nežymima, kokia valiuta jie parduodami (ar tai yra kapeikos ir rubliai, skatikai ir auksiniai, ar centai ir litai). Sakoma, kad kol bus išleista sava lito valiuta, tuo tarpu jie parduodami už dabar apyvartoje esančius talonus.

Talpinčiai siunčiami kas savaitę

TRANSPAK praneša: NAUJI MAISTO SIUNTINIAI:

55 svarai įvairaus maisto \$ 98.

22 svarai įvairaus maisto \$ 65.

22 svarai mėsos gaminių \$ 95.

45 svarai įvairaus maisto be mėsos \$75.

Mažas, bet vertingas: kava, arbata, kakava, apelsinų koncentratas, aliejus, mėsos koncentravai, vitaminai – tik \$35.

Visi gaminiai sudaryti iš užsienietiško produktų, išskyrus rūkytas dešras ir sūrį. Pinigai pervedami doleriais.

Siųskite per seniausią persiuntimo į Lietuvą įstaigą Daugiausia siuntinių į Lietuvą siunčiama per TRANSPAK. Skubius siuntinius siunčiame AIR CARGO

RŪTA DEGUTIENĖ

216 943-4662

28262 Chardon Rd. Willoughby Hills, OH 44092

TRANSPAK Chicago tel. 312 436-7772

spondentas, Jonas Vaznelis – V.P. politinių reikalų, Vladas Stropus – V.P. švietimo reikalų, Vacys Šaulys – aplinkraščių sekretorius, Alė Lelienė – V.P. socialinių reikalų, ir Zenonas Mereckis – V.P. Krivulės.

Buvo paskirti du atstovai į Pasaulio Lietuvių Centro Tarybą L. Kirkus ir Z. Mereckis.

Š.m. visuotiniame narių susirinkime į Revizijos Komisiją buvo išrinkti: Dalia Dundzilienė, Anatolijos Milūnas ir Domas Misiulis, o

atstovaut Apylinkę Vidurio Vakarų LB suvažiavime buvo įgaliojti: Rimas Domanskis, Vytautas Jasinevičius, Dr. Antanas Razma, Algis Stepaitis, Milda Tallat-Kelpša ir Birutė Vindašienė.

Praeitose kadencijose Apylinkės Valdyba telkė specialius vaistus mažiems kūdikiams Lietuvoje. Nors Liudo Šlenio, kaip valdybos nario, kadencija baigėsi, jis įsipareigojo tą darbą ir toliau tęsti Apylinkės valdybos apimtyje.

Juozas Kredys

MIRUSIŲ KARIŲ PRISIMINIMAS

Švento Jurgio parapijos lietuvių veteranų postas Nr. 613, kartu su LKVS "Ramovės" Clevelando skyrium, mirusių Karių prisiminimą rengia gegužės 31 d. (Memorial Day) 8:00 valandą ryto parapijos sodelyje. Po to šv. Mišios ir bendri pusryčiai parapijos salėje.

Clevelando Ramovėnai, vietos šauliai ir mirusių karių šeimos kviečiamos metiniam prisiminime dalyvauti.

CLEVELANDO PENSININKŲ KLUBO ŽINIOS.

Gegužės mėnesio 6 d. Lietuvių Namuose įvykęs mėnesinis pensininkų klubo suėjimas praėjo su turtinga programa ir skaniais pietumis.

Prelegentė Milda Lenkauskienė savo žodyje iškėlė motinos reikšmę ir meilę. Gražių žodžių bei minčių

kombinacija, temos aktualumas ir puikus jos pristatymas suteikė progos kiekvienam maloniai prisiminti savo motinas.

Svarbūs sveikatos klausimai, kurie buvo pateikti raštu, trijų daktarų buvo padiskutuoti ir atsakyti.

Ši sveikatos klausimų programa bus tęsiama toliau.

Gegužės mėnesio 27 d. pensininkai autobusu vyks į Zoologijos sodą.

Sekantis suėjimas įvyks birželio mėnesio 3 d. Lietuvių Namuose.

• UTENOS GĖRIMŲ ATSTOVAI, lydimi Ingridos Bublienės, lankėsi Dirvoje ir papasakojo apie jų pastangas, ypač pagarsėjusiam Utenos alui JAV surasti palankesnes importo sąlygas.

Generalinis Utenos gėrimų direktorius Eugenijus Šaltis, klausinėjamas redakcijoj buvusių bendradarbių,

Svečių eilėse, greta R. Brazaitienės matyti: S. ir A. Gregoric, kun. G. Kijauskas S.J. prel. A. Goldikovskis, G. Kudukienė, D. Puškorienė, P. ir E. Kuncitis ir S. Sankalaitė. V. Bacevičiaus nuotr.

plačiau pasisakė ir dabartinės Lietuvos vyriausybės klausimais. Jis buvo kandidatas į dabartinį seimą, bet pralaimėjo prieš dabartinį seimo pirmininką Jursėną.

PARENGIMAI

1993 M.

• BIRŽELIO 27 d. 12 val. Pensininkų gegužinė Lietuvių namų viršutinėje salėje.

• LIEPOS 11 d. – sekmadienyje 12:00 p.p. Žalgirio šaulių kuopa rengia gegužinę prie ežero Beachland Parke – 17815 Canterbury Rd.

• LIEPOS 18 d. Šv. Jurgio parapijos GEGUŽINĖ – Šv. Jurgio sodelyje 11:30

• LIEPOS 24 d. Kultūrinio darželio tradicinė vakaronė Gwinn Estate

• RUGPJŪČIO 1 d. sekmadienyje 12:00 p.p. LKVS-gos "RAMOVĖ" rengia gegužinę prie ežero Beachland Parke – 17815 Canterbury gatvėje.

• RUGSĖJO 11 d. Lietuvių Namų 20 – metų sukakties balius ir varžytinės. 7 v.v.

• RUGSĖJO 25 d. Pabaltiečių Vakaras. Ruošia lietuviai latviai ir estai.

• SPALIO 2 d. 7 v.v. Koncertas The Singing Angels Dievo Motinos auditorijoje.

• SPALIO 9-10 ir 23 dienomis JAV LB Clevelando apylinkės rengiamų LIETUVIŲ DIENŲ programa Dievo Motinos parapijos patalpose.

• LAPKRIČIO 14 d. Šv. Jurgio parapijos rudens Festivalis 11:30 – 3:30 v.v.

• LAPKRIČIO 20 d. LKVS-gos "RAMOVĖ" Clevelando skyrius rengia Lietuvos Kariuomenės Šventės minėjimą Lietuvių Namuose – Clevelande.

• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kučios. Šv. Jurgio parapijos salėje 9:30 v.v.

Sukaktuvininkė R. Brazaitienė už meninės programos išpildymą taria ačiū (iš dešinės) Jacek Sobieski, Vanda Sobieski, Dorota Sobieski, Aldona Stempužienė ir Ella Skoda.

V. Bacevičiaus nuotr.

NATIONAL TRAVEL & TOURS

Tel: (216) 932-6100 Fax: (216) 932-5236

KELIONĖMS Į LIETUVĄ IR Į
KITAS PASAULIO ŠALIS

SKAMBINKITE
RITAI STAŠKUTEI
932-6100

Išnuomojamas gražus butas,
su naujais baldais, sąžiningam
vyriui, kuris negeria, sugeba tvar-
kytis apie namą ir prižiūrėti daržą.
Skambinkit 381-0929

- Siuntiniai į Lietuvą, Latviją, Estiją
- Pinigu persiuntimas
- Air cargo
- Maisto siuntiniai

VISA TAI -

atlanta IE
Trumpiausias kelias gimtinėn

639 East 185th Street
Euclid, OH 44119

Telefonas (216) 481-0011

Dirbame: antr. - penkt. nuo 9 v.r. iki 5 v.v.,
šeštadienį nuo 9 v.r. iki 2 v. popiet
Pagrindinis atlanta IE ofisas - Chicagoje

TAUPA

Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street * Cleveland, OH 44119

481-6677

DARBO VALANDOS

antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį * 9:00 vr – 4:00 pp *
penktadienį * 9:00 vr – 6:00 pp * šeštadienį * 9:00 vr – 12:00 pp *
sekmadienį parapijoje * 11:00 vr – 12:00 pp *

* Kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000 *

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

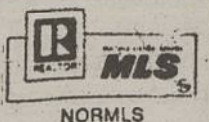

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185th Street, Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama,
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

MATAS REALTORS

NORMLS

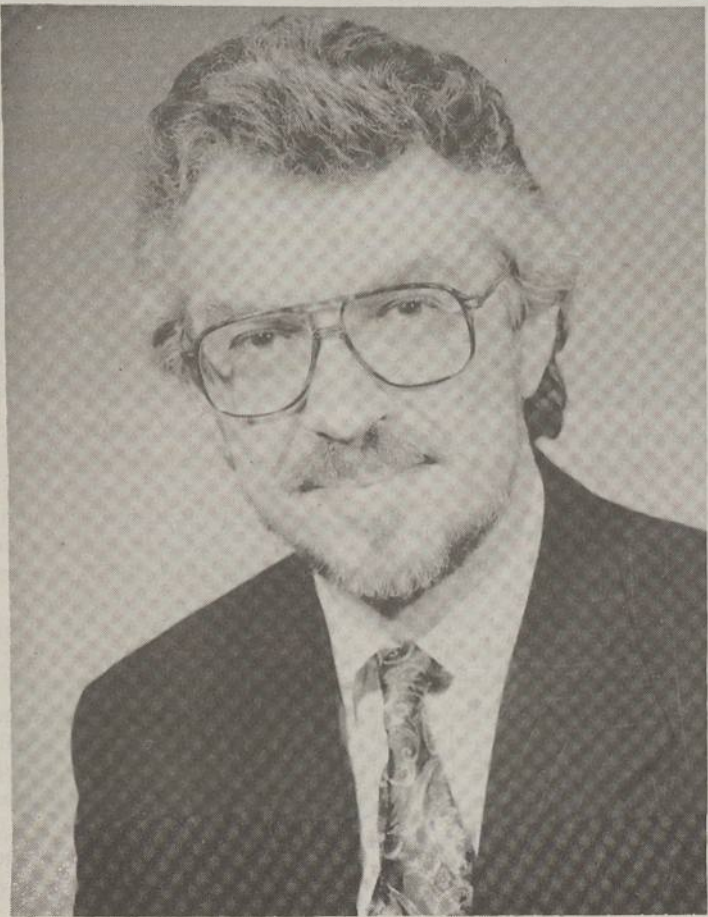
Broker RITA MATAS – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

Ojars Kalniņš, naujasis Latvijos Ambasadors Washingtonė.

NAUJAS LATVIJOS AMBASADORIUS WASHINGTONĖ

Antanas Dundzila

Balandžio viduryje Latvijos Respublika savo ambasadorium Jungtinėms Amerikos Valstybėms ir Meksikai paskyrė išeivijos darbuotoją, 43 metų amžiaus žinomą latvių išeivijos narį Ojars Kalniņš. Washingtono lietuviai Poną Kalniņš pažįsta. Tais tamsiais, prieš nepriklausomybės atstatymą laikais su juo bendrai dirbo.

Washingtonė nepriklausomos Latvijos interesus apie pusę šimto metų gynė Dr. Anatol Dinbergs, Latvijos diplomatinė tarnyboje Amerikoje pradėjęs dirbti net 1937 m. Pereitų metų pabaigoje Dr. Dinbergs pasitraukė į užtarnautą pensijos poilsį.

Pono Kalniņš paskyrimą ambasadoriumi Latvijos parlamentas patvirtino 1992 spalio mėnesį. Ambasadros šefo pareigas jis pradėjo eiti nuo 1993 m. pradžios, o šių metų balandžio 14 d. Prez. Clintonui įteikė savo paskyrimo raštus. Lietuviams ypač dabar bus įdomu ir aktualu, kad naujasis Latvijos Ambasadors turėjo JAV pilietybę ir, ryšium su naujomis savo pareigomis, jos atsisakė.

O. Kalniņš gimė 1949 m. Miunchene, D.P. pabėgėlių stovykloje ir 1951 su šeima atvyko į Ameriką. 1972 jis baigė Chicagoje esantį Roosevelt universitetą ir kurį laiką tarnavo reklamų pramonėje. 1985 įsikūrė Washingtonė kur perėmė Ryšių direktoriaus pareigas Amerikos latvių bendruomenės organizacijoje.

Paskutinio dešimtmečio bėgyje jam dažnai tekdavo ginti nepriklausomos Latvijos reikalus JAV Kongrese, Valstybės departamente bei Baltuose rūmuose.

1991 Ponas Kalniņš įjungė į darbą tuometinėje Latvijos Pasiuntinybėje. Amerikai pripažinus Latviją vėl nepriklausoma valstybe, O. Kalniņš ėjo ministro – patarėjo ir latvių diplomatinės misijos vice–šefo pareigas Washingtonė ir jungtinėse Tautose.

Reikia pasakyti, kad Latvijos valdžia, skirdama Poną Kalniņš ambasadorium, pasielgė praktiškai, talentingai ir įžvalgiai. Naujam Ambasadoriui linkime sėkmės.

Konkrečiai dar neturime žinių, bet šiuo metu ir estai paskyrė ambasadorių iš savo išeivijos tarpo.

Lietuvai ir lietuviui O. Kalniņš paskyrimas galėtų būti jei ne pamoka tai bent žiburiu. Duomenys rodo, kad Latvijai Washingtonė gražiai pasidarbavusi išeivijos asmenybė buvo sąmoningai ruošiamas ambasadoriaus pareigos. Taip pat aiškiai matyti, Rigos valdžia žino diplomatinį protokolą, ko, labai aišku, trūksta Vilniui. Paminėtinas ir garbingas, tiesus Latvijos Ambasadoriaus pasirinktas kelias Amerikos pilietybės painiavose: jis pilietybės atsisakė. Taigi, nebuvo tų naivių aiškinimų iš išeivijoje gyvenusio dabar žymaus Seimo nario, kad girdi,

VERTINGA LAUREATŲ ŠVENTĖ CHICAGOJE

"Margučio" radijo programos vedėjo Petro Petručio pastangomis buvo surengta taip vadinama "Laureatų šventė", kurioje buvo pristatyti du Lietuvos Valstybinės premijos laimėtojai – Poetas Kazys Bradūnas iš Chicagos ir pianistas Petras Geniušas iš Lietuvos. Gegužės 2 d. Jaunimo Centre surengtas šių laimėtojų koncertas, deja, sutraukė tik apie porą šimtų žmonių, kas Pasaulio lietuvių sostinei Chicagai yra labai mažas būrys.

Tačiau, tie, kurie atėjo nesigailėjo, nes pamatė aukšto lygio atlikėją pianistą Geniušą. Tuo nenorime nuvertinti mūsiškio Kazio Bradūno, tačiau jis jau dešimtis kartų buvo girdėtas bei matytas, todėl jo pasirodymą čia galima vertinti kaip saviškio pasirodymą savame kieme.

Kitas dalykas – Petras Geniušas su kuriuo chigagiciai lietuviai "pasimatė" pirmą kartą. Čia galima pareikšti, kad tokio lygio atlikėją pianistą Lietuva, turbūt, dar nėra turėjusi. Ne be reikalo jis yra išėjęs nugalėtoju tarptautiniuose pianistų konkursuose, nors juose dalyvaudavo vieni iš geriausių pasaulio pianistų.

Gegužės 2 d. programa Jaunimo Centre pradėjo "Margučio" radijo programos vedėjas Petras Petrutis, kuris tarė įžanginį žodį, o po jo į svečius prabilo Lietuvos gen. garbės konsulas Vaclovas Kleiza, kadangi programos dalyviai Lietuvos valstybinės premijos laimėtojai. Visai tik pradžiai paskambinti M.K. Čiurlionio trys preliudai, kuriuos sekė kito laureato paskaityti eilėraščiai, čiurlioniška tematika. Tai buvo pagerbimas vieno iš seniausių bei žymiausių lietuvių tautos kūrėjų.

Pirmosios dalies pabaigai Petras Geniušas dar paskambino Šopeno ir M. Clementi kūrinius, ypatingai antrame iš jų pademonstruodamas savo grojimo techniką.

Po pertraukos pirmuoju vėl išėjo P. Geniušas, kuris prisistatė su modernia Br. Kutavičiaus sonata. Kazys Bradūnas tada paskaitė iš savo premijuotos knygos "Duona ir druska", o taip pat davė dar du naujai parašytus eilėraščius. Programos pabaigoje dar kartą prie fortepiono sėdosi (beje, jam greitomis reikėjo sukalti specialų su-

nežinia, ar jo pilietybės prie-saika Amerikai iš vis galiojo. Arba ką ir kaip naujai į Washingtoną skiriamas Vy-tautas Čekanauskas darys su savo JAV pilietybe.

(1993-V-2)

liuką, nes kaip aukštaūgiui vyrui senasis pasirodė per aukštas) P. Geniušas. Jis čia šį kartą paskambino 4 Liszto gabalus, o publikai gausiai plojant dar davė vieną Rachmaninovo kūrinių.

Bendrai imant P. Geniušas čia užsitarnavo didelį publikos įvertinimą ir simpatijas. Gaila, kad niekas nepastengė jam įteikti gėlių, kurias Lietuvoje net po kiekvieno kūrinio atlikimo neša publika. (eš.)

NAUJA "VAIDILUTĖS" PREMJERA

Nuo šių metų pradžios yra stipriai dirbama rengiant naują Chicagos Lietuvių teatro "Vaidilutės" premjerą – P. Vaičiūno dramą "Nuodėmingą angelą". Jį čia režisuoja iš Lietuvos atvykusi pasižymėjusi aktorė Irena Leonavičiūtė, kuri yra puikiai užsireko-

mendavusi tėvynėje, ką ji parodė per neseniai įvykusią vakaronę Jaunimo Centro kavinėje.

"Nuodėmingo angelo" premjerai jau yra užsakyta Jaunimo Centro didž. salė spalio 31 d. Buvo norėta premjerą duoti dar šį pavasarį, bet nenumatytos kliūtys ją nukelia į rudenį, nes iki to laiko bus galima tinkamiau pasirodyti. Kaip žinome, aktoriai nėra profesionalai, nežiūrint, kad šis kolektyvas yra pats stipriausias iš visų ankstesnių "Vaidilutės" duotųjų premjerų vaidintojų sąstato per 6 metų šio vieneto gyvimo laikotarpį.

Reikia pažymėti, kad "Vaidilutės" teatras yra įsisteigęs prieš 6 metus ir per tą laiką yra davęs nemažą pastatymų, o porą kartų dalyvavo Š. Amerikos lietuvių teatro festivaliuose. Teatro vadovybę sudaro: Dr. P. Kisieličius, Ed. Šulaitis, I. Tiknienė, O. Šulaitienė, A. Užgrienė. E.Š.

R. K. Moterų Sąjungos 36 kuopos pirm. E. Nainienė įteikia Reginai Brazaitienei gėles ir dovanas. V. Bacevičiaus nuotr.

A. A.

MARIJAI URNIEŽIUS

mirus, jos sūnui ROMUI, broliams ALBINUI, VIKTORUI ir JUOZUI MARKEVIČIAMS, seserims BIRUTEI TUMOSIENEI, ANELEI RINKIENEI ir jų šeimų nariams reiškiame užuojautą

Emilis ir Julija Sinkiai

A. A.

AGOTAI GUDAITIENEI,

mūsų skyriaus narei užbaigusiai šios žemės kelionę, su skyriaus narėmis – dukra JOLANTA KERELIENE, dukraitėmis DR. VILIJA ir SVAJONE, žentu ALFONSU KERELIU, netekties skausmu dalinamės

*Amerikos Lietuvių Tautinės S-gos
Chicagos skyrius*